

Ankestyrelsens undersøgelse af

Kommunernes tilsyn med anbringelsessteder og anbragte børn og unge

Marts 2012

Ankestyrelsen

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	1
1 Sammenfatning	2
1.1 Undersøgelsens hovedresultater	3
1.2 Læsevejledning	6
2 Kommunernes retningslinjer for tilsyn	8
2.1 Retningslinjer for det personrettede tilsyn med anbragte børn og unge	8
2.2 Retningslinjer for det driftsorienterede tilsyn	10
3 Kommunernes organisering af tilsynsopgaven	13
3.1 Middelfart Kommune – en del af ‘Fynsmodellen’	14
3.2 Sorø Kommune – organisatorisk skarpt adskilt driftstilsyn	19
3.3 Silkeborg Kommune – specialiseret tilsynsenhed i tæt samarbejde med familierådgiverne	23
3.4 Morsø kommune – Tilsyn samlet i en afdeling	27
3.5 Hørsholm Kommune – tæt samarbejde med private aktører	31
3.6 Opsamling på kommunernes organisering	33
4 Tilsynsbesøget	37
4.1 Tilsynsbesøg ved personrettet tilsyn med anbragte børn og unge	37
4.2 Tilsynsbesøget ved det driftsorienterede tilsyn ved plejefamilier	40
4.3 Tilsynets fokus i det driftsorienterede tilsyn på opholdssteder og institutioner	47
4.4 Systematisering af tilsynsbesøg	49
5 Børnesamtalen og inddragelse af anbragte børn og unge i tilsynet	51
5.1 Børnesamtalen ved det personrettede tilsyn	51
5.2 Samtaler med anbragte børn ved driftstilsyn	54
6 Opfølgning og reaktioner på tilsynsbesøg	58
6.1 Opfølgning på tilsynsbesøget	58
6.2 Reaktioner efter et tilsynsbesøg	65
7 Oplysningsgrundlaget i tilsynet og udveksling af oplysninger mellem kommuner	71
7.1 Oplysningsgrundlag for tilsynet	71
7.2 Udveksling af oplysninger mellem kommunerne	76
7.3 Generelt om informationsudveksling	79
8 Gennemgang af konkrete sager og tilsynsrapporter	80
8.1 Konkrete sager, hvor der er gennemført personrettet tilsyn	80
8.2 Tilsynsrapporter fra driftsorienteret tilsyn i en plejefamilie	85
8.3 Tilsynsrapporter fra driftsorienteret tilsyn på opholdssted/døgninstitution	87
8.4 Samlet vurdering	88
Bilag 1 Metode for dataindsamling	90

Titel Kommunernes tilsyn med anbringelsessteder og
anbragte børn og unge

Udgiver Ankestyrelsen

ISBN nr 978-87-7811-170-8

Layout Identitet & Design AS

Kontakt Ankestyrelsen
Amaliegade 25, 1256 København K

Telefon 33 41 12 00

Hjemmeside www.ast.dk

E-mail ast@ast.dk

Forord

Socialministeren bad i juli 2011 Ankestyrelsen om at gennemføre en undersøgelse af kommunernes udførelse af tilsynet med anbringelsessteder og anbragte børn og unge. Undersøgelsen er efter ministerens ønske gennemført med Børnerådet som rådgiver.

Baggrunden for undersøgelsen er mediernes afdækning af flere enkeltsager, hvor det kommunale tilsyn ikke har slået til i forhold til at opfange forhold og pædagogiske metoder i plejefamilier og på private opholdssteder/døgninstitutioner, som ikke har været til de anbragte børn og unges bedste.

Formålet med undersøgelsen er således at afdække, hvordan det driftsorienterede tilsyn og det personrelaterede tilsyn er organiseret og hvordan det håndteres i en række kommuner. Herunder om tilsynet er systematiseret på en sådan måde, at det bidrager til at opfange signaler på, at et anbringelsessted ikke er det rette – enten til at håndtere et konkret barns vanskeligheder eller til fortsat at være egnet som anbringelsessted for børn og unge med særlige behov.

Undersøgelsen afdækker også, i hvilket omfang kommunerne har procedurer for opfølgning på tilsyn, hvis tilsynet afdækker forhold, der bør undersøges nærmere, samt hvilke handlemuligheder de tilsynsførende og sagsbehandlere har i sådanne situationer.

Undersøgelsen er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse i ti tilfældigt udvalgte kommuner fordelt med to fra hver region. Spørgeskemaresultaterne er suppleret med kvalitative interviews i fem af kommunerne. Data er indsamlet i efteråret 2011. For en mere uddybende beskrivelse af metode henvises til bilag 1.

Ankestyrelsen vil gerne benytte lejligheden til at takke alle de deltagende kommuner for deres bidrag til undersøgelsen.

Herudover har Ankestyrelsen i efteråret 2011 deltaget i konference om tilsyn afholdt af KL samt kursus om tilsyn afholdt af COK. Her har flere andre kommuner end kommunerne i denne undersøgelse været repræsenteret. Det har ligeledes bidraget til at give en viden på området og til at understøtte resultaterne i denne undersøgelse.

Ankestyrelsen offentliggør samtidig undersøgelsen "Anbringelsessteders oplevelse af det kommunale tilsyn", hvor plejefamilier og opholdssteder/institutioner er spurgt til deres oplevelse af det kommunale tilsyn. Undersøgelsen er gennemført primo 2012. Undersøgelsen er ligeledes er foranlediget af socialministeren.

Ankestyrelsen
Marts 2012

1 Sammenfatning

Det kommunale tilsyn med anbringelsessteder og med børn og unge anbragt uden for hjemmet har som følge af presseomtale været genstand for stor opmærksomhed. På foranledning af den tidligere socialminister har Ankestyrelsen i efteråret 2011 gennemført en undersøgelse af området.

Undersøgelsen bygger på oplysninger fra ti kommuner, som er tilfældigt udvalgt fra de fem regioner. Herudover er der gennemført kvalitative interviews med fem af de ti kommuner. Der er tillige indhentet konkrete sager og tilsynsrapporter fra de fem kommuner.

Formålet med undersøgelsen er dels at vise omfang og indhold af de interne retningslinjer, som udover lovgivning anvendes af de tilsynsførende, når der føres tilsyn. De kvalitative interviews har afdækket, hvordan tilsynet gennemføres i praksis i de fem af kommunerne, mens en gennemgang af konkrete sager og tilsynsrapporter har bidraget til at give et billede af, hvordan tilsynet dokumenteres af de tilsynsførende.

Der er de seneste år gennemført flere undersøgelser og kortlægninger af det driftsorienterede tilsyn med opholdssteder og institutioner¹. Kommunerne overtog med kommunalreformen den 1. januar 2007 opgaven med at drive og føre tilsyn med døgninstitutioner og private opholdssteder beliggende i egen kommune. Det er således en relativt ny opgave, som har skullet tilrettelægges og organiseres i kommunerne. Der har derfor været særligt fokus på denne opgave både i kommunerne og ved de undersøgelser, som er gennemført på området.

Derimod har der været mindre undersøgelsesmæssigt fokus på det generelle tilsyn med plejefamilier og det personrettede tilsyn med anbragte børn og unge, som også var en kommunal opgave før kommunalreformen. Denne undersøgelse afdækker også disse områder.

Et af fokuspunkterne i Barnets Reform er øget brug af anbringelser i plejefamilier. Det stiller større krav til professionalisering af tilsynsopgaven med plejefamilier.

---

¹ Se for eksempel "Håndbog om Barnets Reform", Servicestyrelsen 2011, side 239-241 om litteratur

Centrale begreber om tilsyn med anbringelsessteder og med anbragte børn og unge

Kommunerne skal efter Lov om Social Service føre følgende typer af tilsyn:

- Personrettet tilsyn med anbragte børn og unge, jf. servicelovens § 148, stk. 1 samt servicelovens § 70, stk. 2. Formålet med tilsynet er blandt andet at sikre, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. Med Barnets Reform er antallet af personrettede tilsyn øget fra ét til to pr. år. Tilsynsbesøget skal gennemføres på anbringelsesstedet og skal så vidt muligt finde sted uden tilstedeværelse af ansatte fra anbringelsesstedet (personale/plejeforældre).
- Driftsorienteret tilsyn med anbringelsessteder, jf. servicelovens § 148a. Tilsynet omfatter tilsyn med de anbringelsessteder, som kommunerne har generelt godkendt. Det gælder således generelt godkendte opholdssteder, døgninstitutioner og plejefamilier. Der skal føres tilsyn med tilbuddets personale, bygninger og økonomi. Herudover skal det påses, at stedets pædagogiske målsætninger og metoder fortsat gør anbringelsesstedet egnet til at opfylde målgruppens behov. På opholdssteder og institutioner er det et lovkrav, at der gennemføres mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg årligt. Der er ikke lovkrav for så vidt angår antallet af driftsorienterede tilsyn med plejefamilier.

Kommunerne har endvidere en forpligtelse til at føre et generelt og konkret tilsyn med alle børn og unge i kommunen, jf. § 146, stk. 1 og stk. 2. Det dækker blandt andet tilsyn med de forhold, som unge under 18 år lever under. Desuden skal tilsynet føres på en sådan måde, at kommunen så tidligt som muligt får kendskab til tilfælde, hvor der må antages at være behov for særlig støtte til et barn eller en ung under 18 år.

Der er ikke lovkrav om, at kommunerne skal have retningslinjer for, hvordan det personrettede eller driftsorienterede tilsyn tilrettelægges og gennemføres.

1.1 Undersøgelsens hovedresultater

1.1.1 Retningslinjer mest udbredt for det driftsorienterede tilsyn

Alle deltagende kommuner i undersøgelsen har retningslinjer for at føre driftsorienteret tilsyn med opholdssteder og institutioner. 8 ud af de 10 kommuner i undersøgelsen har valgt at have retningslinjer for det driftsorienterede tilsyn med plejefamilier.

For det personrettede tilsyn med anbragte børn og unge gælder det, at halvdelen af kommunerne har retningslinjer.

Der er ikke tradition for, at retningslinjerne bliver godkendt på politisk niveau i kommunerne.

1.1.2 Tilsynsopgaven er forankret forskelligt i kommunerne

Der stilles i lovgivningen ikke krav om, hvordan kommunerne skal organisere og tilrettelægge det driftsorienterede tilsyn med anbringelsessteder. Undersøgelsen viser, at der er variation i kommunernes forankring af det driftsorienterede tilsyn, mens det personrettede tilsyn i alle de undersøgte kommuner varetages af barnets/den unges sagsbehandler.

Mange kommuner er opmærksomme på, at organiseringen har betydning i forhold til at imødegå de udfordringer, som kan opstå ved tilsynsopgaven.

Kommunerne peger på følgende udfordringer i det driftsorienterede tilsyn med private opholdssteder og institutioner:

- Opgaven er kompleks og er en stor udfordring for især de mindre kommuner.
- Opgaven kræver pædagogiske, juridiske og økonomiske kompetencer, som sjældent besiddes af en enkelt person.
- Kommunerne er opmærksomme på, at det kan sætte tilsynsførende i et dilemma både at skulle varetage godkendelse, forhandle vederlag/kontrakt, supervisere og føre tilsyn med samme anbringelsessted. Dog ser nogle kommuner også fordele i, at samme person varetager flere funktioner i samarbejdet med anbringelsesstederne. Det er ikke i alle kommuner et bevidst valg, men er et resultat af for eksempel kommunestørrelse.

Antal tilsynsbesøg

Mens lovgivningen stiller krav om mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg med opholdssteder og institutioner og mindst to personrettede tilsyn med anbragte børn og unge, stilles der ikke krav om antal driftsorienterede tilsynsbesøg med plejefamilier. Kommunerne i undersøgelsen oplyser, at de kommer på driftsorienteret tilsynsbesøg mindst én gang årligt.

1.1.3 Kommunerne er enige: "Tillid er afgørende for en god børnesamtale"

Kommunerne peger samstemmende på, at tillid er afgørende for en god og udbytterig børnesamtale – for både barnet/den unge og sagsbehandleren. Derfor har kommunerne som nævnt organiseret sig således, at det personrettede tilsyn varetages af barnets/den unges sagsbehandler.

Kommunerne forklarer, at sagsbehandleren har et godt kendskab til barnet/den unge fra den løbende sagsbehandling og vil derfor i højere grad kunne opdage signaler på mistrivsel.

Samtale med anbragte børn og unge ved det driftsorienterede tilsyn

Der er ikke lovkrav om, at der skal tales med børn og unge på anbringelsesstedet, når der føres driftsorienteret tilsynsbesøg. Flere af de undersøgte kommuner vælger at inddrage børn og unge i tilsynet med opholdssteder og institutioner. Det sker typisk via gruppesamtaler med flere anbragte børn på samme tid.

Det sker mere sjældent, at de anbragte børn og unge inddrages i tilsynet med plejefamilier. Ofte har plejefamilien kun en enkelt anbragt, og inddragelsen vil ifølge kommunerne tangere en egentlig børnesamtale, som i alle kommunerne varetages af barnets/den unges sagsbehandler.

Stort set ingen kommuner i undersøgelsen har retningslinjer for at informere barnet/den unge om retten til at medbringe en bisidder ved børnesamtalen.

1.1.4 Informationsudveksling om tilsyn mellem kommuner sker ikke altid

Denne undersøgelse har særligt fokus på, hvorvidt kommunerne har fast indarbejdede rutiner for at informere om tilsynsopgaven på tværs af kommunerne. I mange tilfælde anbringer kommunerne på anbringelsessteder beliggende uden for egen kommune.

Flere kommuner oplever, at udvekslingen af oplysninger over kommunegrænsen sker, men at der ikke er nogen automatik bag eller garanti for, at kommunerne informerer hinanden om for eksempel årsag til en flytning.

For så vidt angår udveksling af oplysninger mellem det driftsorienterede tilsyn og det personrettede tilsyn viser undersøgelsen blandt andet, at kommunerne sjældent anvender oplysninger fra det driftsorienterede tilsyn, når der føres personrettet tilsyn med anbragte børn og unge.

1.1.5 Ikke tydelig dokumentation for personrettet tilsyn i anbringelsessager

De fem interviewkommuner har indsendt to konkrete sager hver, hvor der senest er gennemført personrettet tilsyn. Ankestyrelsen har således gennemgået fem sager, hvor der er ført tilsyn med et barn/ung anbragt i en plejefamilie samt fem sager, hvor et barn/ung er anbragt på privat opholdssted eller institution. På trods af det relativt lave antal sager er flere af problemstillingerne i sagerne de samme.

Det overordnede indtryk af sagerne er, at der er stor variation i forhold til, hvordan tilsynet er dokumenteret i sagen. Det er uklart, hvornår der er gennemført et personrettet tilsyn, og hvornår der er tale om generel opfølgning i anbringelsessagen. I de opfølgende interview bekræfter flere kommuner, at der ikke er en skarp opdeling mellem tilsynsbesøg og den generelle, løbende kontakt med anbragte børn.

Der er i lovgivningen ikke en klar adskillelse mellem det personrettede tilsyn og den generelle opfølgning, men tilsynet mister fokus, når der i sagsbehandlingen fokuseres på andre konkrete problemstillinger end selve tilsynet med barnet/den unge.

Anledning til tilsynsbesøg og børnesamtale er i de fleste sager en konkret problemstilling og ikke et planlagt tilsynsbesøg – for eksempel et ønske fra plejeforældre, som har brug for hjælp til dialog med biologisk mor. Tilsynsbesøget er således ikke planlagt og forberedt med tilsyn for øje. Den kontakt, som er i andre forbindelser, opfattes som et tilsyn.

Det fremgår ikke af sagerne, at der konkluderes på tilsynet, eller at der er en metodisk fremgangsmåde for at føre tilsynet. Mange kommuner har metoder for børnesamtalen, men ikke et egentlig tilsynskoncept/retningslinjer for tilsynsdelen med anbragte børn og unge.

1.1.6 Kommunerne lever ikke altid op til egne retningslinjer for driftsorienteret tilsyn

Det er vurderingen, at kommunerne i deres retningslinjer har gode overvejelser om, hvordan det driftsorienterede tilsyn med plejefamilier skal foregå. Ud fra de konkrete tilsynsrapporter er det imidlertid indtrykket, at kommunerne ikke altid lever op til egne retningslinjer.

I mange tilfælde har tilsynsrapporterne karakter af et referat af samtalen med plejeforældrene. Der mangler refleksion og faglig vurdering af forholdene i plejefamilierne, og om de fortsat lever op til godkendelsen og er egnet til opgaven som plejefamilie.

Som ved det personrettede tilsyn kan tilsynsbesøget med plejefamilien være foranlediget af andre konkrete problemstillinger. Det betyder, at tilsynets fokus mistes/flyttes til arbejdet med at løse den konkrete problemstilling.

Det er Ankestyrelsens indtryk, at det driftsorienterede tilsyn med opholdssteder og institutioner er mere formaliseret og systematiseret end driftstilsynet i plejefamilier. Der foretages i højere grad en vurdering af oplevelserne, end det er tilfældet for tilsynet i plejefamilier.

1.2 Læsevejledning

Kapitel 2 afdækker, hvorvidt kommunerne har retningslinjer for det driftsorienterede tilsyn samt det personrettede tilsyn. Kapitel 3 har fokus på primært de fem interviewkommuners organisering. Omfang og indhold af selve tilsynsbesøget bliver gennemgået i kapitel 4. Samtaler med anbragte børn og unge i forbindelse med tilsyn bliver gennemgået i kapitel 5, mens kapitel 6 omhandler kommunernes retningslinjer for at følge op på både det personrettede tilsyn og det driftsorienterede tilsyn.

I kapitel 7 er der fokus på det oplysningsgrundlag, som kommunerne anvender i tilsynet. Herudover berører kapitlet, hvilke procedurer kommunerne har for at udveksle oplysninger om tilsynet med andre kommuner.

I kapitel 8 opsummeres Ankestyrelsens gennemgang af de konkrete sager, hvor der er gennemført personrettet tilsyn samt tilsynsrapporter fra driftsorienterede tilsyn.

Rapporten giver ikke en egentlig lovgennemgang af området. Der er suppleret med lovgivningens bestemmelser, hvor det er relevant. Udover serviceloven samt vejledning til serviceloven kan der henvises til Håndbog om Barnets Reform² for nærmere uddybning af reglerne på området.

---

² "Håndbog om Barnets Reform", Servicestyrelsen, 2011

2 Kommunernes retningslinjer for tilsyn

Dette kapitel gennemgår de 10 deltagende kommuners besvarelse af spørgeskemaet med fokus på, om kommunerne har retningslinjer for tilsynet med anbragte børn og unge (det personrettede tilsyn), det driftsorienterede tilsyn af generelt godkendte plejefamilier samt det driftsorienterede tilsyn med opholdssteder og kommunale døgninstitutioner.

Udover at besvare spørgeskemaer om tilsyn har Ankestyrelsen tillige bedt de deltagende kommuner om at indsende deres retningslinjer/tilsynskoncepter.

Undersøgelsens resultater viser, at retningslinjer på området for tilsyn er mest udbredt for de driftsorienterede tilsyn. Således har alle de deltagende kommuner retningslinjer for det driftsorienterede tilsyn med opholdssteder og døgninstitutioner.³ 8 ud af 10 kommuner har ligeledes retningslinjer for det driftsorienterede tilsyn med plejefamilierne.

Når det gælder det personrettede tilsyn er det 5 af kommunerne, der har retningslinjer, dog svarer yderligere to kommuner, at de planlægger at udarbejde retningslinjer inden årets udgang.

Derudover viser undersøgelsen, at kommunernes retningslinjer i overvejende grad er administrativt godkendt. Der er dog en mindre del af kommunerne, der har retningslinjerne for de driftsorienterede tilsyn godkendt på politisk niveau.

2.1 Retningslinjer for det personrettede tilsyn med anbragte børn og unge

Frem til 1. januar 2011 var det et lovkrav for kommunerne at have standarder for sagsbehandlingen i forhold til indsatsen over for børn og unge med behov for særlige støtte. Sagsbehandlingsstandarderne skulle blandt andet omfatte det personrettede tilsyn med anbragte børn og unge⁴. Det er ikke længere et lovkrav, og det er blandt andet undersøgt, hvor mange kommuner, som har fastholdt at have opdaterede retningslinjer for det personrelaterede tilsyn med anbragte børn og unge.

Halvdelen af de adspurgte kommuner har retningslinjer for, hvordan der skal føres tilsyn med de børn og unge, som kommunen har anbragt uden for hjemmet. 2 kommuner planlægger at udarbejde særlige retningslinjer, mens 3 kommuner ikke har retningslinjer på området, *jf. tabel 2.1.*

³ Hørsholm Kommune har ingen opholdssteder og døgninstitutioner og har derfor ikke besvaret det spørgeskema der vedrører tilsynet af disse typer anbringelsessteder.

⁴ På baggrund af tidligere gældende § 138 i serviceloven gjaldt Bekendtgørelse om standarder for sagsbehandlingen i sager om særlig støtte til børn og unge.

Tabel 2.1 Retningslinjer for at føre personrettede tilsyn med anbragte børn og unge

	Antal	Procent
Ja, kommunen har retningslinjer	5	50
Nej, kommunen har ingen retningslinjer	3	30
Nej, men planlægger at udarbejde retningslinjer inden udgangen af 2011	2	20
I alt	10	100

Hørsholm Kommune bemærker, at de tager udgangspunkt i den børnefaglige undersøgelse efter § 50, barnets handleplan samt vejledning om særlig støtte til børn og unge. Der er i kommunen ikke udarbejdet egentlige retningslinjer, men kommunen vil overveje, hvorvidt det skal gøres.

Sorø Kommune har heller ikke retningslinjer på området og forklarer, at de arbejder værdibaseret og med fuld kompetence til sagsbehandlerne. Sagsbehandlerne planlægger selv deres tilsynsbesøg individuelt ud fra det enkelte barns behov. Den overordnede ramme, som anvendes som grundlag for tilsynet, er serviceloven.

Silkeborg Kommune har ikke for nuværende retningslinjer, men planlægger at udarbejde retningslinjer med præciseringer af for eksempel retten til bisidder.

Greve Kommune har en arbejdsgangsbeskrivelse for anbringelse af børn og unge, hvor lovens krav om to årlige tilsyn er indskrevet.

Godkendelse af retningslinjer

I ingen af de 5 kommuner, som har retningslinjer, er retningslinjerne godkendt på politisk niveau. Godkendelse sker administrativt af for eksempel ledelsen i familieafdelingen, *jf. tabel 2.2*.

Tabel 2.2 Godkendelsesniveau for retningslinjer

	Antal	Procent
Kommunalbestyrelsen	0	0
Relevant stående politisk udvalg	0	0
Administrativt/forvaltningen	5	50
Andre	0	0

Note: Besvaret af de 5 kommuner, som har retningslinjer

2.2 Retningslinjer for det driftsorienterede tilsyn

Lovgivningens bestemmelser om driftsorienteret tilsyn med anbringelsessteder dækker både opholdssteder, døgninstitutioner og generelt godkendte plejefamilier.

Plejefamilier har i sagens natur ikke en egentlig drift på samme måde som opholdssteder og døgninstitutioner. Der kan derfor mere tales om et generelt tilsyn i modsætning til det specifikke tilsyn med de børn og unge, som er anbragt i plejefamilien. Det er imidlertid valgt i denne rapport at følge lovgivningens begreber og derved at omtale tilsynet med plejefamilier som "driftsorienteret tilsyn".

Lovgivningen stiller ikke krav om, at kommunerne har fastsat særlige retningslinjer for, hvordan de gennemfører det generelle driftsorienterede tilsyn med anbringelsessteder. Der er heller ikke fastsat krav om, hvordan kommunerne gennemfører og organiserer tilsynet. Kommunerne har derfor metodefrihed i forhold til tilrettelæggelse og organisering af tilsynet.

2.2.1 Retningslinjer for driftsorienterede tilsyn med plejefamilier

8 af de adspurgte kommuner har retningslinjer for, hvordan der skal føres driftsorienteret tilsyn med plejefamilier. Der er to kommuner (Morsø og Hørsholm), som ikke har retningslinjer for tilsynet, *jf. tabel 2.3*.

Tabel 2.3 Kommuner med retningslinjer for det driftsorienterede tilsyn med plejefamilier

	Antal	Procent
Ja, kommunen har retningslinjer	8	80
Nej, kommunen har ingen retningslinjer	2	20
I alt	10	100

Hørsholm Kommune er en af de kommuner, som ikke har retningslinjer. Kommunen fører tilsyn med 8 plejefamilier og har ingen døgninstitutioner eller opholdssteder beliggende i kommunen. For så vidt angår tilsyn med plejefamilier og anbragte børn og unge bemærker kommunen, at de tager afsæt i vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier, punkterne om generel godkendelse og tilsyn med generel godkendelse og har derfor ikke fundet anledning til at udarbejde interne retningslinjer. Kommunen bemærker, at de vil overveje at udarbejde retningslinjer på området.

Detaljeringsgraden varierer blandt kommuner, som oplyser, at de har retningslinjer. For eksempel oplyser Greve Kommune, at retningslinjerne ikke er nedskrevet i detaljer, mens Sorø Kommune har udfærdiget manualer for tilsynet.

Størstedelen af kommunerne har revideret deres retningslinjer i løbet af 2011, det vil sige efter ikrafttræden af Barnets Reform.

Retningslinjerne er overvejende administrativt godkendt, *jf. tabel 2.4*. I to kommuner (Greve og Vejle) er retningslinjerne godkendt af et relevant politisk udvalg (børn og unge-udvalget). Kommunalbestyrelsen har ikke godkendt retningslinjerne i nogen af kommunerne.

Tabel 2.4 Godkendelsesniveau for retningslinjer om tilsyn med plejefamilier

	Antal	Procent
Kommunalbestyrelsen	0	0
Relevant stående politisk udvalg	2	25
Administrativt/forvaltningen	5	63
Andre	1	13
I alt	8	100

Note: Besvaret for de 8 kommuner, som oplyser, at de har retningslinjer. Procenterne summer ikke til 100 på grund af afrunding.

2.2.2 Retningslinjer for det driftsorienterede tilsyn med institutioner og opholdssteder

Alle de kommuner, som har opholdssteder og institutioner, har retningslinjer for, hvordan de tilsynsførende skal gennemføre det driftsorienterede tilsyn på stederne, *jf. tabel 2.5*.

Tabel 2.5 Retningslinjer for driftsorienteret tilsyn med institutioner/opholdssteder

	Antal	Procent
Ja, kommunen har retningslinjer	9	90
Nej, kommunen har ingen retningslinjer	1	10
Nej, men planlægger at udarbejde retningslinjer inden udgangen af 2011	0	0
I alt	10	100

Note: Der er ingen opholdssteder eller døgninstitutioner beliggende i Hørsholm kommune, hvorfor kommunen har svaret "Nej".

Resultatet stemmer overens med den landsdækkende undersøgelse, som Ankestyrelsen offentliggjorde i 2009 om kommuners og regioners tilsyn på anbringelsesområdet⁵. Undersøgelsen fra 2009 vedrørte alene institutioner og opholdssteder og viste, at 90 procent af alle kommuner havde retningslinjer på området eller planlagde at få det.

Stort set alle kommunerne har revideret deres retningslinjer i efter 1. januar 2011, hvor Barnets Reform trådte i kraft. To kommuner har endnu ikke revideret retningslinjerne.

⁵ "Kommuners og regioners tilsyn på anbringelsesområdet", Ankestyrelsen, august 2009

Kommunalbestyrelsen har ikke i nogen af kommunerne godkendt retningslinjerne. I Frederiksberg Kommune er retningslinjerne både godkendt af et politisk udvalg og på forvaltningsniveau, mens der i de øvrige kommuner enten er sket godkendelse i et politisk udvalg eller alene administrativt, *jf. tabel 2.6*.

Tabel 2.6 Godkendelsesniveau for retningslinjer

	Antal	Procent
Kommunalbestyrelsen	0	0
Relevant stående politisk udvalg	4	44
Administrativt/forvaltningen	4	44
Andre	2	22
Antal kommuner der har besvaret	9	-

Note: Der har været mulighed for flere svarmuligheder, hvorfor procenterne ikke summer til 100.

3 Kommunernes organisering af tilsynsopgaven

Interviewkommunerne har meget forskellige tilgange til at organisere tilsynsopgaverne. Ud over kommunernes forskellige størrelser, socioøkonomiske og geografiske forhold, spiller også de forskellige forvaltningsmæssige traditioner ind på tilsynets organisering. Desuden har de enkelte kommuner ikke i samme grad prioriteret at adskille tilsynsopgaven fra den øvrige sagsbehandling.

I det følgende ses der nærmere på, hvordan interviewkommunerne har organiseret tilsynsopgaven for både det driftsorienterede tilsyn af henholdsvis plejefamilier og opholdssteder/kommunale døgninstitutioner og det personrettede tilsyn. Herunder kommunernes begrundelser for den valgte organiseringsform og de eventuelle fordele og ulemper, kommunerne selv ser ved den valgte tilsynsmodel.

Beskrivelsen af de enkelte kommuners organisering af tilsynet skal alene illustrere forskellige måder at forankre tilsynet på. Det er således ikke en komplet gennemgang af kommunernes organisering på børneområdet.

Afslutningsvis samles der op på de centrale problemstillinger i forhold til organiseringen af tilsynsopgaven, herunder også set i relation til de øvrige kommuners besvarelser af spørgeskemaundersøgelsen.

Kort om ICS og DUBU

Flere af undersøgelsens kommuner arbejder med den socialfaglige metode ICS eller skal til det i forbindelse med introduktionen af sagsbehandlingssystemet DUBU.

ICS – Intergrated Children System

- ICS er en socialfaglig metode udviklet i Storbritannien
- Metoden er udviklet på baggrund af forskningsbaseret viden om børns og unges udvikling
- ICS skal blandt andet sikre, at alle sager får samme struktur uanset sagsbehandler
- Dette vil medføre en lettere overgang ved for eksempel sagsbehandlerskift
- I ICS er samspillet mellem den unges udviklingsmæssige behov, familieforhold og forældrenes forældrekompetencer centralt (ICS-trekanten)

DUBU – Digitalisering Udsatte Børn og Unge

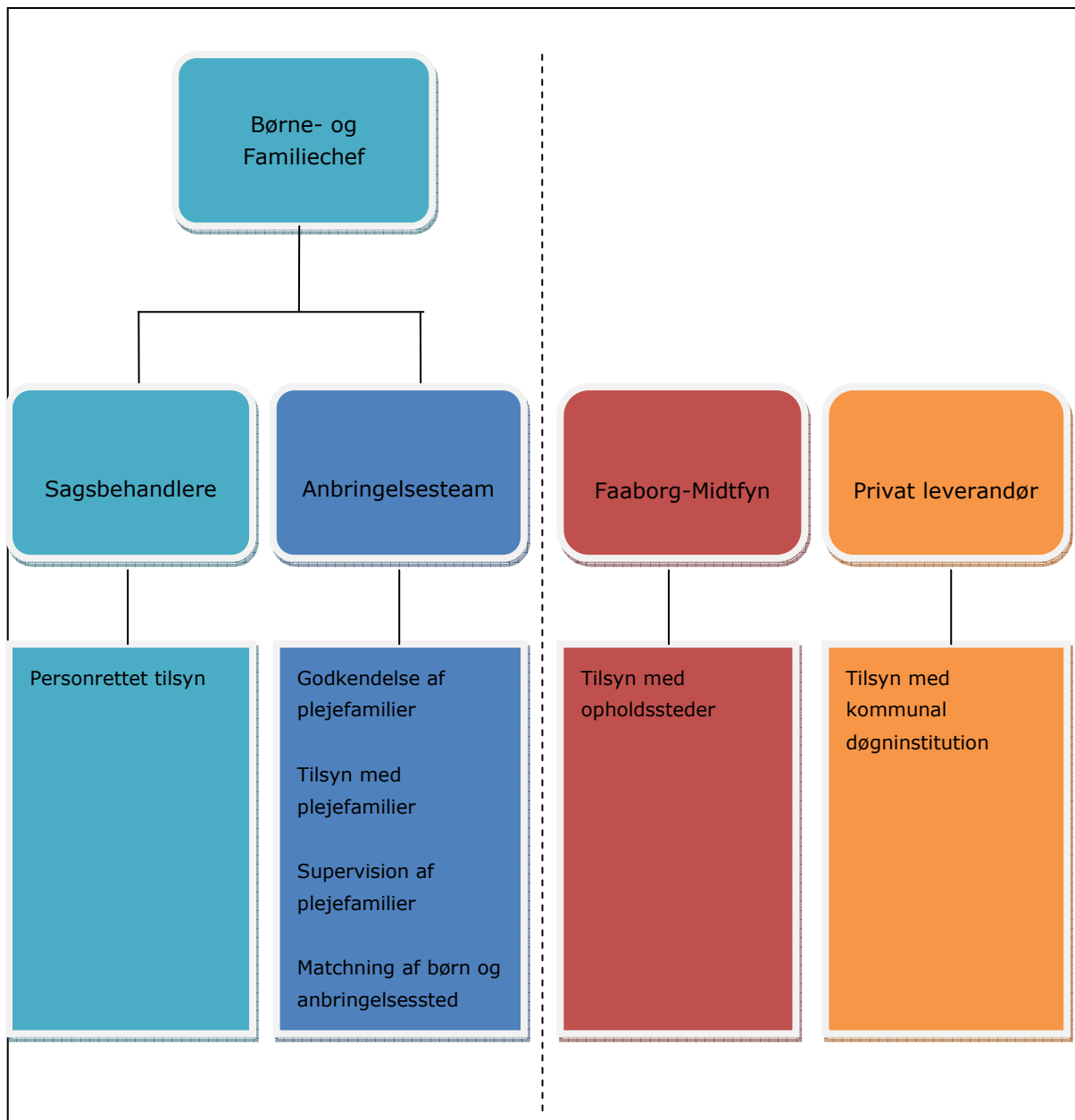
- DUBU er en fællesoffentlig it-løsning på området for udsatte børn og unge
- DUBU er baseret på ICS-metoden
- DUBU skal understøtte kravene til arbejdsgange, proceskrav og tidsfrister
- 44 kommuner er pr. 1. januar 2012 tilsluttet DUBU
- Systemet gik i drift 2. januar 2012

Kilde: www.servicestyrelsen.dk og www.kombit.dk

3.1 Middelfart Kommune – en del af 'Fynsmodellen'

I Middelfart Kommune foretages det driftsorienterede tilsyn af plejefamilier, det driftsorienterede tilsyn af opholdssteder/kommunale døgninstitutioner og det personrettede tilsyn af tre forskellige enheder. Nedenstående figur 3.1 illustrerer alene tilsynets organisatoriske forankring i kommunen.

Figur 3.1 Organisering af tilsynsopgaven i Middelfart Kommune

Note: Visualiseringen af tilsynsopgaven er ikke udtryk for kommunens samlede organisationsdiagram.

Det driftsorienterede tilsyn af plejefamilier

Det driftsorienterede tilsyn af plejefamilierne foretages af en anbringelseskonsulent. Anbringelseskonsulentens primære rolle er at godkende, supervisere og føre tilsyn med plejefamilierne samt at forhandle vederlag i forhold til det aktuelt anbragte barn.

Anbringelseskonsulenten har stor erfaring på børne- og ungeområdet.

Tilsynet med plejefamilierne følger forvaltningens retningslinjer på området. Disse er administrativt godkendt. Der er ikke i kommunen tradition for, at retningslinjerne på dette område godkendes på politisk niveau.

Anbringelseskonsulenterne sidder fysisk på samme lokalitet som sagsbehandlerne, og der er et tæt samarbejde imellem dem. Ud over muligheden for at mødes ad hoc og behandle eventuelle problemstillinger i forhold til en plejefamilie eller få en 'second opinion' i forhold til en aktuelt opstået situation, så afholdes der også løbende opfølgingsmøder, hvor anbringelseskonsulenten deltager.

På opfølgingsmødet deltager alle, der er i kontakt med barnet. Ud over sagsbehandleren, anbringelseskonsulenten og plejefamilien kan det for eksempel være de biologiske forældre, repræsentanter for skole og dagtilbud samt psykolog eller andre fagpersoner, der er rundt om barnet. Dermed får forvaltningen et helhedsbillede af barnets situation, og anbringelseskonsulenten får et indblik i, hvordan det går med barnet. Denne viden bliver anvendt i forbindelse med tilsyn af plejefamilien og regulering af vederlag.

Der lægges vægt på, at begge plejeforældre er til stede under tilsynsbesøget. Hvis dette ikke er praktisk muligt, gennemføres tilsynet med den plejeforælder, der er indgået kontrakt med.

Der indgår ikke en børnesamtale i det driftsorienterede tilsyn, da denne foretages i forbindelse med det personrettede tilsyn. Kommunen er af den holdning, at det anbragte barn ikke skal forholde sig til flere myndighedspersoner end højst nødvendigt.

Kommunen ser det som en stor fordel, at tilsynsopgaven på én gang er administrativt adskilt fra sagsbehandlerne, og at der samtidig er et tæt samarbejde mellem de to enheder og dermed en stor vidensdeling.

Anbringelseskonsulenten kan gennemføre tilsyn og forhandle vederlag uden i samme grad, som det anbragte barns sagsbehandler, at skulle tage hensyn til det daglige samarbejde med plejefamilien.

Fakta om Middelfart Kommune

- Ca. 36.000 indbyggere
- Ca. 120 generelt godkendte plejefamilier
- 6 opholdssteder og 1 kommunal institution
- Ultimo 2010 var 81 børn (0-17 år) anbragt uden for hjemmet
- Heraf var 54 anbragt i en plejefamilie

Det driftsorienterede tilsyn med opholdsteder og kommunale døgninstitutioner

Middelfart Kommune får, som de øvrige kommuner på Fyn, udført det driftsorienterede tilsyn af opholdstederne beliggende i kommunen af Faaborg-Midtfyn Kommunes tilsynsenhed "Center for opholdssteder, botilbud og plejefamilier".

Middelfart Kommune og Faaborg-Midtfyn Kommune indgår hvert år en rammeaftale for tilsynet og "Center for opholdssteder, botilbud og plejefamilier" udfører herefter de aftalte tilsyn. Overordnet er samarbejdet med Faaborg-Midtfyn Kommune politisk godkendt, men de enkelte rammeaftaler godkendes administrativt.

På baggrund af tilsynet udarbejder Faaborg-Midtfyn Kommunes tilsynsenhed en tilsynsrapport, og hvis der er noget at bemærke, udarbejdes også en indstilling fra tilsynsførende. På baggrund af denne indstilling tager Middelfart Kommune en beslutning om eventuel opfølgning og skærpet tilsyn, og planlægger i samarbejde med Faaborg-Midtfyn Kommune udførelsen af dette.

Middelfart Kommune ser meget positivt på dette samarbejde, da kommunen ifølge eget udsagn ikke har opholdssteder nok til, at man økonomisk og fagligt ville kunne få fordel af at udføre tilsynet selv. Faaborg-Midtfyn Kommune har derimod mulighed for at opbygge en stærkt specialiseret faglig enhed, og kvaliteten af tilsynet kan derved optimeres. Samtidig mener Middelfart Kommune, at man opnår et godt overblik over opholdsstederne via det årlige møde kommunerne imellem, og man har hele tiden muligheden for at kontakte de tilsynsførende i Faaborg-Midtfyn med spørgsmål eller konkrete bekymringer.

'Fynsmodellen'

Faaborg-Midtfyn Kommune udfører samtlige tilsyn med opholdstederne på Fyn. Dette sker i samarbejde med de øvrige kommuner på Fyn, og modellen kendes også under navnet 'Fynsmodellen'. Samarbejdet udspringer af den tilsynsmodel, der fungerede inden kommunalreformen i 2007, hvor det tidligere Fyns Amt udførte tilsynet med alle opholdssteder på Fyn. Samarbejdet er markedsbaseret og hver enkel kommune indgår en kontrakt med Faaborg-Midtfyn Kommune. Kommunerne kan i tillæg til tilsyn med opholdstederne også købe tilsyn med de kommunale døgninstitutioner.

- 5 tilsynskonsulenter ansat
- Fører tilsyn med i alt 95-100 opholdssteder og kommunale døgninstitutioner
- Udfører minimum 2 tilsyn per opholdssted om året, hvoraf det ene er uanmeldt

Middelfart kommune har én kommunal døgninstitution, men denne lukker ved udgangen af 2011. Hidtil er tilsynet af denne institution blevet udført af et privat tilsynsfirma. Kommunen har valgt at benytte eksternt tilsyn, fordi kommunen ikke ønsker at føre tilsyn med sin egen institution og dermed sine egne medarbejdere.

Det personrettede tilsyn

Kommunen henviser til, at de er ICS-kommune og har dermed en række fællesmetodiske retningslinjer beskrevet. Middelfart Kommune har ikke samlede retningslinjer for det personrettede tilsyn, men planlægger at revidere og samle retningslinjer i forbindelse med overgangen til DUBU i 2012.

Det personrettede tilsyn udføres af barnets/den unges sagsbehandler. Tilsynet foregår i praksis ved, at der aftales tid til tilsynet, og sagsbehandleren kommer hjem til barnet/den unge på anbringelsesstedet.

Der afholdes en børnesamtale med barnet, enten på dets værelse eller hvor barnet ellers føler sig tryk. Hvis barnet er for lille til en egentlig børnesamtale kan afholdes, så observeres barnets færden i hjemmet og kontakten til plejeforældre/personalet.

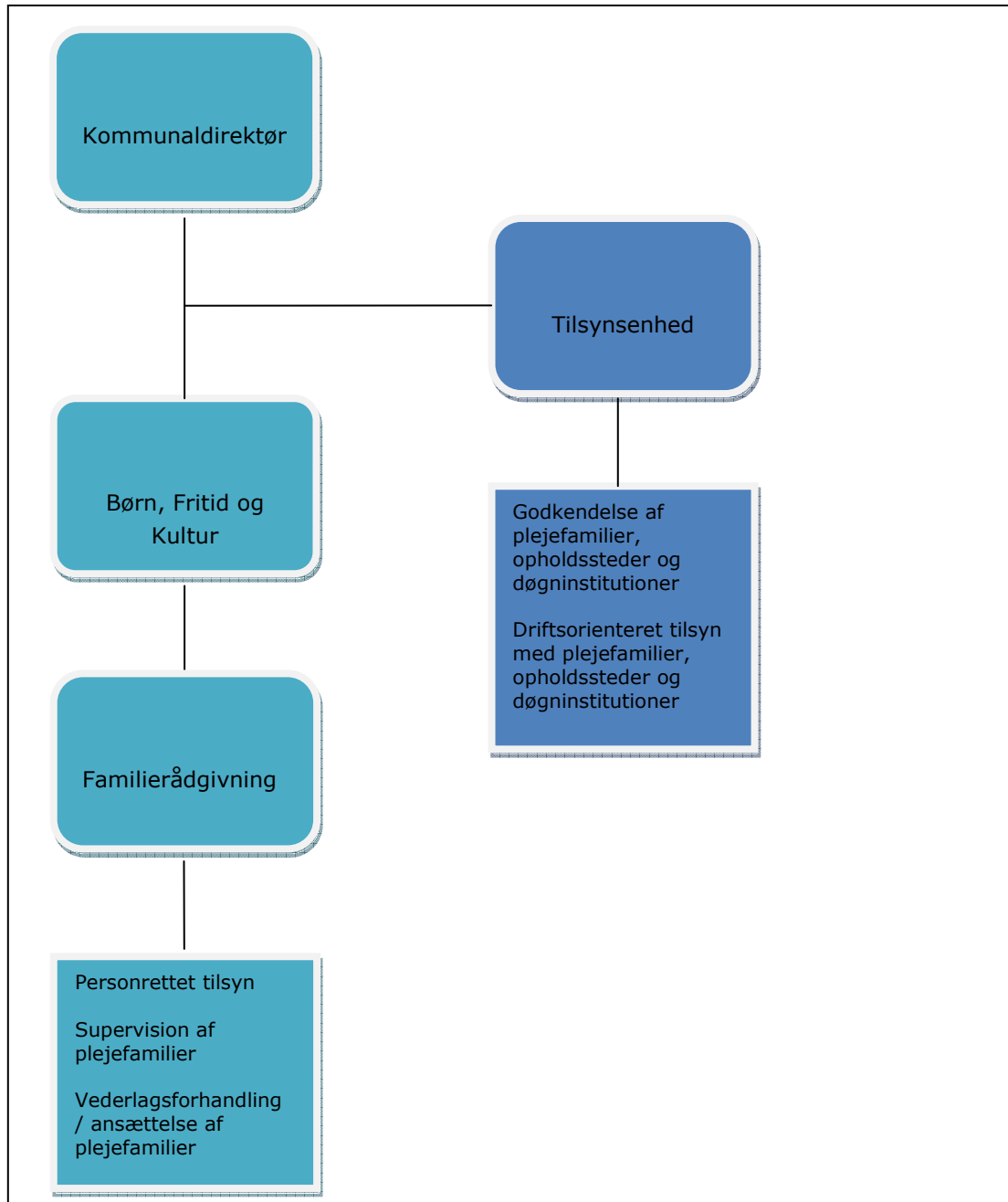
Der tages udgangspunkt i barnets/den unges handleplan, og om denne skal revideres i forhold til barnets/den unges udvikling. Sagsbehandleren indhenter også oplysninger fra barnets institution/skole, biologiske forældre samt en udtalelse fra anbringelsesstedet til brug for tilsynet, hvor dette er relevant.

Kommunen anser det for en fordel, at det er barnets faste sagsbehandler, der udfører det personrettede tilsyn. Det er ifølge kommunen vigtigt, at den der udfører tilsynet har et godt kendskab til barnet/den unge, og at barnet/den unge har tillid nok til den tilsynsførende sagsbehandler til at fortælle om eventuelle problemer og overgreb.

3.2 Sorø Kommune – organisatorisk skarpt adskilt driftstilsyn

I Sorø Kommune foretages det driftsorienterede tilsyn og det personrettede tilsyn af to forskellige enheder, der er organisatorisk adskilt.

Figur 3.2 Organisering af tilsynsopgaven i Sorø Kommune

Note: Visualiseringen af tilsynsopgaven er ikke udtryk for kommunens samlede organisationsdiagram.

Det driftsorienterede tilsyn

Det driftsorienterede tilsyn med plejefamilier, opholdssteder og kommunale døgninstitutioner udføres af samme afdeling – 'Jura og Tilsyn'. Afdelingen er organisatorisk adskilt fra fagcentrene, herunder Familieafdelingen. De tilsynsførende er

socialrådgiveruddannede med stor erfaring på børneområdet. Deres primære opgaver er godkendelse af og tilsyn med plejefamilier og opholdssteder.

Retningslinjerne på området er administrativt godkendt. Der er ikke tradition i kommunen for politisk at godkende administrative arbejdsgange, som ikke indvirker direkte på serviceniveauet.

De tilsynsførende udfører ikke supervision og forhandler heller ikke vederlag med plejefamilierne. De har således et meget specialiseret fokus på godkendelse og tilsyn.

"Når man som familieplejekonsulent har været ude og supervisere den ene dag, nyttter det ikke, at man den næste kommer og siger: nu vil jeg så gerne føre tilsyn med det arbejde, I laver. For man har jo selv været en del af det, fordi man har været med til at supervisere. Så fører man tilsyn med sit eget arbejde, så derfor har det været vigtigt at skille det ad." (Sorø Kommune)

Enkeltvis samtaler med de anbragte børn og unge indgår ikke som en del af det driftsorienterede tilsyn, men der bliver afholdt gruppesamtaler på opholdsstederne. Kommunen mener, at børnesamtaler ikke vil bidrage til det driftsorienterede tilsyn, da børnene ikke opnår tillid til en voksen, de kun ser én til to gange årligt.

Tilsynet taler altid med begge plejeforældre og prioriterer også at tale med hjemmeboende biologiske børn i plejefamilierne.

Når sagsbehandlerne skal anbringe et barn i en plejefamilie, som ikke er godkendt til at modtage det pågældende barn, skal tilsynsenheden godkende, at den valgte plejefamilie eller opholdsstedet er egnet til barnet/den unge og dets problemstillinger. Der gøres i denne sammenhæng ikke forskel på, om henvendelsen kommer fra egen kommune eller en anden kommune.

Kommunen mener, at den klare adskillelse af det driftsorienterede tilsyn fra sagsbehandlingsenheden medfører en mere fokuseret godkendelsesproces, hvor der ikke tages hensyn til kommunens personsager og anbringelsesbehov. Tilsynet forholder sig ligeledes mere objektivt til den enkelte plejefamilie/opholdssted og fokuserer på, om der fortsat leves op til grundlaget for godkendelsen:

"Baggrunden for at den organisatoriske opdeling blev gennemført var, at den tilsynsførende simpelthen var for tæt på det specialiserede arbejde, og vi skal jo være generelt orienterede. Vi skal jo føre det generelle tilsyn. Vi har ikke som sådan noget med børnene at gøre. Vores opgave omkring plejefamilier er at se på: Kan vi stadig opretholde denne plejefamilies godkendelse, og opfylder de stadig betingelserne? Og det har umiddelbart ikke noget med sagsbehandling i forhold til det enkelte barn at gøre - som ligger i familierådgivningen." (Sorø Kommune)

Kommunen anser specielt tilsynsopgaven med opholdssteder for at være meget kompleks og mener i den sammenhæng, at en specialiseret tilsynsenhed er en stor fordel. Den medfører en høj grad af faglighed og sparring, og enheden kan trække på økonomisk og juridisk bistand i det omfang, der er behov.

Fakta om Sorø Kommune

- Ca. 28.000 indbyggere
- Ca. 68 generelt godkendte plejefamilier
- 10 opholdssteder – 1 kommunal døgninstitution
- 78 børn (0-17 år) anbragt uden for hjemmet ultimo 2010
- Heraf 42 anbragt i plejefamilie ultimo 2010

Det personrettede tilsyn

Det personrettede tilsyn udføres af barnets/den unges sagsbehandler. Der er ikke nedskrevne retningslinjer, men en fælles praksis på området. Kommunen er i gang med at indføre ICS som fællesfaglig metode i forbindelse med kommunens overgang til DUBU. Sagsbehandlerne har ugentlige møder, hvor problemer kan drøftes, og der kan justeres i praksis.

Sagsbehandlerne har stor beslutningskompetence og kan selv foretage anbringelser. Det er også sagsbehandlerne, der forhandler vederlag med plejefamilierne, og de har dermed et samlet overblik og ansvar for afdelingens økonomi.

Der lægges i tilsynet stor vægt på børnesamtalen. I sager om omsorgssvigt er det vigtigt, at det er en person barnet har tillid til, der udfører tilsynet.

"Det er vigtigt, at hvis man skal have noget at vide af et barn om, hvordan barnet har det, så skal barnet have tillid til dig. Børn fortæller altså ikke noget til en person, der kommer én gang om året. For det er svært at få tillid til en, de ser så sjældent - så fortæller de ikke noget, der i forvejen er rigtig svært at tale om." (Sorø Kommune)

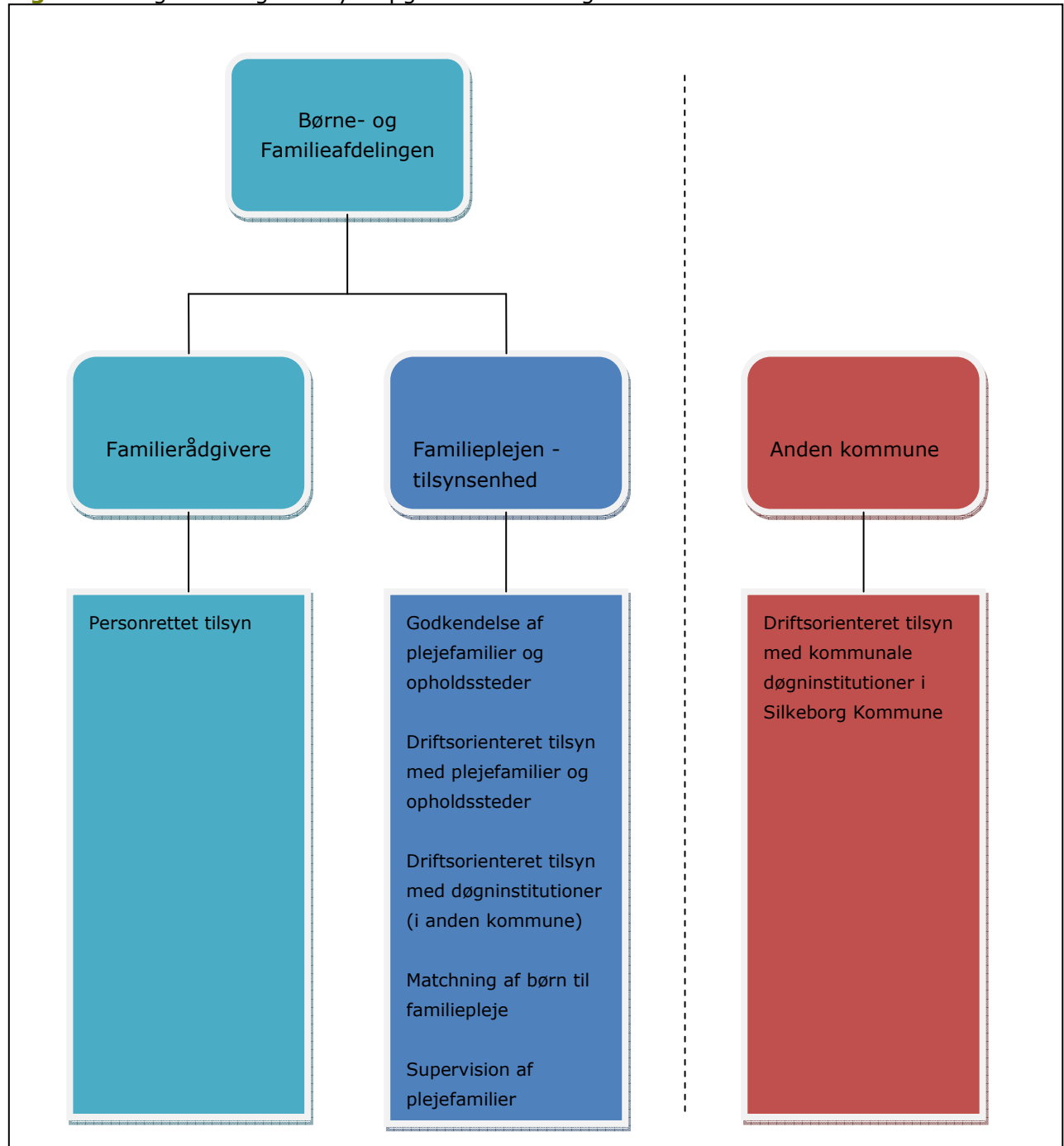
Tilsynet fører til overvejelse om revision af handleplanen.

Sagsbehandlerne har ikke så meget direkte samarbejde med tilsynsenheden for det driftsorienterede tilsyn, men har direkte adgang i systemet til de driftsorienterede tilsynsrapporter.

3.3 Silkeborg Kommune – specialiseret tilsynsenhed i tæt samarbejde med familierådgiverne

I Silkeborg Kommune foretages det driftsorienterede tilsyn af en særskilt tilsynsenhed, der udfører tilsyn med plejefamilier, opholdssteder og institutioner på området for udsatte børn og unge. Det personrettede tilsyn udføres af den familierådgiver, der er barnets/den unges sagsbehandler.

Figur 3.3 Organisering af tilsynsopgaven i Silkeborg Kommune

Note: Visualiseringen af tilsynsopgaven er ikke udtryk for kommunens samlede organisationsdiagram.

Det driftsorienterede tilsyn

Silkeborg Kommune har siden 2007 organiseret tilsynsområdet således, at det driftsorienterede tilsyn af anbringelsessteder foretages i en særskilt enhed, Familieplejen.

Ud over tilsyn med plejefamilier og opholdssteder udfører Familieplejen det opsøgende arbejde i forhold til plejefamilier, godkender plejefamilier og opholdssteder og matcher plejebørn med plejefamilier.

Kommunen ønsker med denne organisering at skabe en enhed, der skal have mere fokus på de arbejdsgiverorienterede aspekter i forhold til plejefamilierne. Det er således også denne enhed, der forhandler vederlag med- og yder supervision til plejefamilierne. Dette er blandt andet gjort for at gøre det tydeligt for plejefamilierne, i hvilke situationer de skal henvende sig til Familieplejen, og i hvilke situationer de skal henvende sig til familierådgiverne.

Det er i de fleste tilfælde to forskellige medarbejdere i tilsynsenheden der forhandler vederlag og yder supervision til plejefamilierne. Dette sker for at sikre, at de ofte konfliktfyldte forhandlinger om vederlag ikke smitter af på samarbejdsklimaet og dermed kvaliteten af supervisionen.

Kommunen mener, at man ved at oprette Familieplejen har imødekommet et behov hos plejefamilierne for en mere specialiseret enhed, som har andre kompetencer end familierådgiverne. Sidstnævnte vil naturligt altid have sit fokus på plejebørnenes udvikling. Om plejefamiliernes situation siger kommunen:

"De arbejder jo alene derude. De har ikke nogen kaffepause, ikke nogen nærmeste kollegaer. Så det har styrket området, at kontakten omkring familien ligger hos konsulenterne i Familieplejen. Når familierådgiverne har et handleplansmøde og taler om barnet, så glemmer man ret hurtigt at få talt med plejefamilien – for eksempel få talt om hvordan deres biologiske børn har det. Det har vi skabt et rum for nu, og plejefamilierne ved, at det er os, de skal tale med det om." (Silkeborg Kommune)

Samtidig med at kommunen har prioriteret at udskille det driftsorienterede tilsyn fra familierådgiverne, så lægges der vægt på, at konsulenterne i Familieplejen fortsat har et tæt samarbejde med familierådgiverne. De sidder fysisk tæt og har ugentligt ad hoc møder sammen, for eksempel når et barn skal matches med et anbringelsessted. Kommunen ser det som en stor fordel i forhold til at sikre, at alle relevante informationer bliver udvekslet imellem de to enheder og mener, at det ville være et tab, hvis det driftsorienterede tilsyn skulle udføres af en ekstern enhed:

"Der vil gå meget tabt, hvis vi ikke havde dette tætte samarbejde og dialog. Vi ville også bruge meget mere tid på selve tilsynet. Vi har fanget sager, som der er fulgt op på, og det er helt sikkert takket være dette tætte samarbejde. Hvis det bliver lagt ud til

regionen, bliver det sværere og følge op og fange op. Bare i denne uge har vi møder om to konkrete sager, som vi skal følge op på.” (Silkeborg Kommune)

Familieplejen varetager også driftsorienteret tilsyn med institutioner og opholdssteder

Familieplejen har en medarbejder, der er specialiseret i de juridiske forhold i forbindelse med godkendelse og tilsyn af opholdssteder og institutioner, og to medarbejdere der er specialiseret i det pædagogiske tilsyn. Dertil får enheden udført den økonomiske del af tilsynet af en økonomimedarbejder i Børne- og Familieafdelingen.

Kommunen benytter som udgangspunkt ikke børnesamtaler ved det driftsorienterede tilsyn og mener, at det kun vil bidrage til at forvirre barnet. Ved tilsyn af opholdssteder benyttes ofte gruppeinterviews og observation, for eksempel ved at deltage i middagsmaden.

For at undgå eventuelle interessekonflikter fører kommunen ikke tilsyn med egne kommunale døgninstitutioner. På dette område har man byttet tilsyn med Horsens Kommune, således at Horsens Kommune udfører tilsynet med Silkeborgs kommunale døgninstitutioner og vice versa.

Fakta om Silkeborg Kommune

- Ca. 84.000 indbyggere
- Ca. 229 generelt godkendte plejefamilier
- 5 opholdssteder og 2 kommunale døgninstitutioner
- 178 børn (0-17 år) anbragt uden for hjemmet ultimo 2010
- Heraf 84 anbragt i plejefamilie ultimo 2010

Det personrettede tilsyn

Det personrettede tilsyn udføres af familierådgiveren, der er barnets/den unges sagsbehandler. Kommunen har udviklet en praksis for tilsynet i forhold til kravene i lovgivningen, men har ikke egentlige retningslinjer. Det er dog under overvejelse at udvikle sådanne, der i så fald vil skulle indeholde en form for tjekliste, der sikrer at familierådgiveren får afdækket alle områder. Kommunen arbejder i forvejen med ICS og den systematik, der ligger i den metode.

Kommunen ser det som en stor fordel, at det er barnets sagsbehandler, der udfører det personrettede tilsyn. De fremhæver kontinuitet og tillid som nøglen til at børn tør udtale sig om deres problemer:

”Vi går rigtig meget op i børnesamtalen her i kommunen. Når børnene får opbygget tillid til sagsbehandlerne, så kommer de og beder om hjælp, hvis de har et problem. Og de ser

at vi handler på det. Så har vi også tillid til, at de tør bede om hjælp næste gang, fordi de har oplevet, at det nytter at bede om hjælp.” (Silkeborg Kommune)

Den enkelte familierådgiver har kun kompetencer til at bevillige ydelser op til et vist beløb. Anbringelser skal altid behandles på et ledelsesforum. Familierådgiverne mødes hver uge, og kommunen prioriterer, som i samarbejdet med tilsynsenheden, vidensdelingen højt:

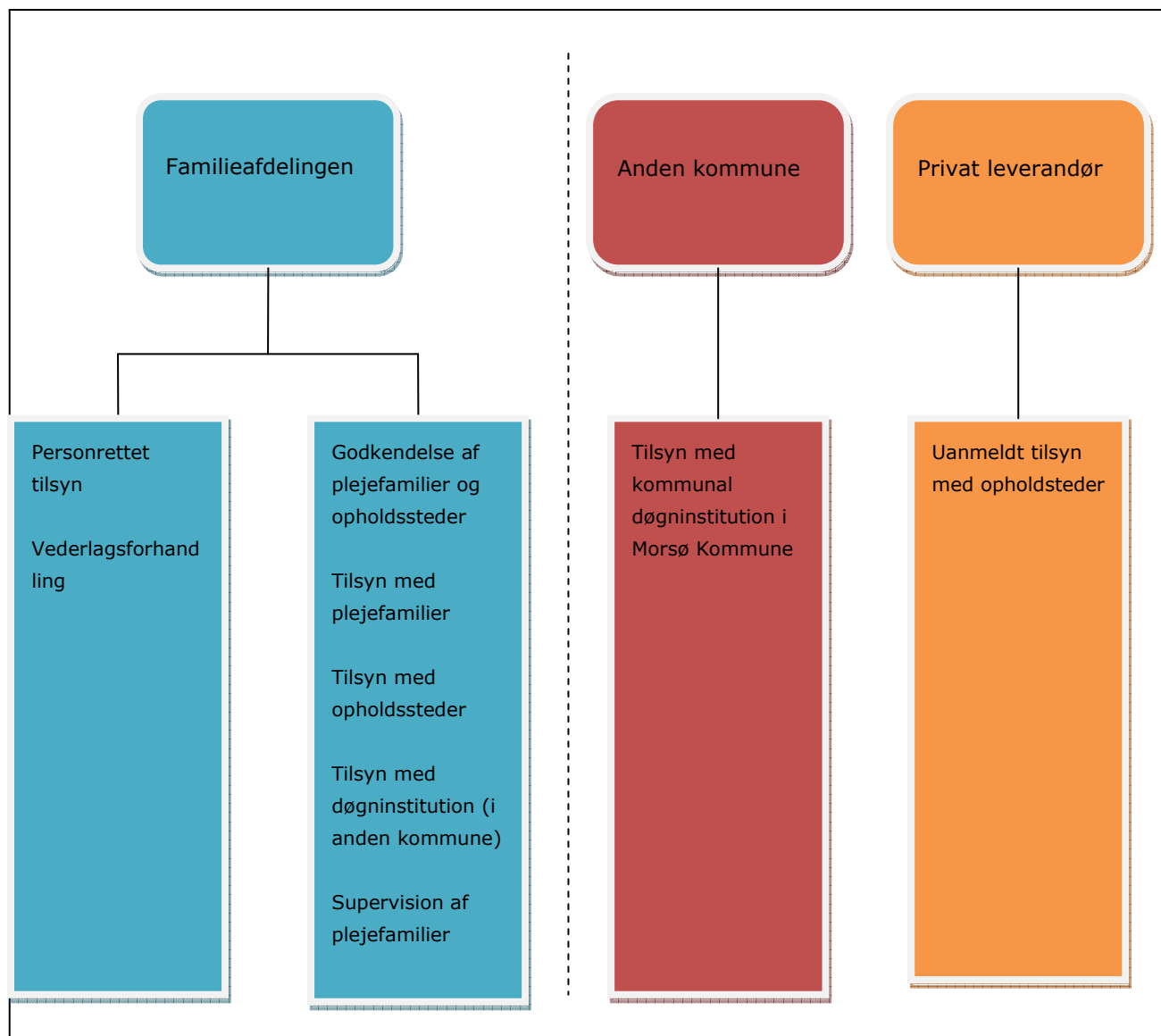
”Vidensdeling er vigtig her i kommunen. Vi mødes hver uge. Her kan vi drøfte en specifik oplevelse en rådgiver har haft, eller det kan være råd og vejledning til en ny rådgiver. Det er vigtigt, at vi får vidensdelt om, hvordan vi metodisk griber ting an. Der er god læring i, at man ikke bare sidder på hvert sit kontor, men deler metoder til, hvordan vi kan komme ind til børnene.” (Silkeborg Kommune)

Som opfølgning på tilsynet er revision af handleplanen i fokus. Dertil indgås der aftaler med relevante parter, som for eksempel skole eller dagsinstitution, og der iværksættes eventuelt ændringer i ydelsen.

3.4 Morsø kommune – Tilsyn samlet i en afdeling

I Morsø Kommune varetages det driftsorienterede tilsyn af en familieplejekonsulent og en administrativ medarbejder, mens det personrettede tilsyn udføres af barnets/den unges sagsbehandler. Familieplejekonsulenten og sagsbehandlerne er samlet i Familieafdelingen. Morsø Kommune overvejer pt. den fremtidige organisering af tilsynsområdet og retningslinjerne for samme, og er i færd med at indsamle erfaringer fra andre kommuner.

Figur 3.4 Organisering af tilsynsopgaven i Morsø Kommune

Note: Visualiseringen af tilsynsopgaven er ikke udtryk for kommunens samlede organisationsdiagram.

Det driftsorienterede tilsyn

I Morsø Kommune foretages det driftsorienterede tilsyn af plejefamilier, opholdssteder og institutioner af samme enhed, der består af en familieplejekonsulent og en administrativ medarbejder.

Familieplejekonsulenten varetager godkendelsen af anbringelsessteder, tilsyn samt supervision af plejefamilierne. Forhandling af vederlag foretages ikke af familieplejekonsulenten, men af familierådgiverne (sagsbehandlere) i samarbejde med ledelsen.

Familieplejekonsulenten er i lighed med familierådgiverne organisatorisk placeret i Familieafdelingen, og de har et meget tæt samarbejde. Organiseringen af tilsynsområdet er til dels knyttet op på kommunens størrelse og socioøkonomiske, der betyder, at der er et begrænset antal plejefamilier og opholdssteder der skal føres tilsyn med, og der dermed også er grænser for antallet af specialiserede medarbejdere. Men kommunen ser det som en fordel, at familieplejekonsulenten er en del af sagsbehandlerteamet og er med til deres møder. Dermed opnår familieplejekonsulenten et stort kendskab til de af kommunen anbragte børn, og kan bruge denne viden som en del af forberedelsen til tilsyn.

Kommunen påpeger, at det kan være en ulempe at tilsyn og supervision af plejefamilierne skal løftes af den samme person. Familieplejekonsulenten får hermed to helt forskellige roller i forhold til plejefamilierne. Kommunen mener dog, at konsulenten har den fornødne uddannelse til at kunne varetage dette, og ser også en fordel i at familieplejekonsulenten opbygger et godt kendskab til familierne via begge aktiviteter.

Kommunen benytter ikke børnesamtaler ved det driftsorienterede tilsyn.

Fakta om Morsø Kommune

- Ca. 22.000 indbyggere
- Ca. 47 generelt godkendte plejefamilier
- 3 opholdssteder og 1 kommunal døgninstitution
- 46 børn (0-17 år) anbragt uden for hjemmet ultimo 2010
- Heraf 26 anbragt i plejefamilie ultimo 2010

Familieplejekonsulenten fører tilsyn med 3 opholdssteder beliggende i kommunen samt en kommunal døgninstitution, der er beliggende i en nabokommune. Nabokommunen fører til gengæld tilsyn med Morsø Kommunes døgninstitution. Dette samarbejde ophører i 2012, men Morsø Kommune ønsker at videreføre et tilsvarende samarbejde med en anden kommune, da det betragtes som u hensigtsmæssigt at føre tilsyn med egen døgninstitution. Dette begrundes kommunen med, at døgninstitutionen også hører under familieafdelingen, og at familieplejekonsulenten dermed skulle føre tilsyn med sine kolleger.

Kommunens opholdssteder får 5 tilsyn årligt hver, heraf et uanmeldt tilsyn der udføres af et eksternt konsulentfirma. Opholdsstederne har ikke været tilfredse med, at tilsynet er udvidet med det eksterne tilsyn, men kommunen ser det som en kvalitetssikring af deres samlede tilsyn:

"Det har noget at gøre med, at vi via de uanmeldte besøg gerne vil have nogle helt fremmede øjne ind og kigge på stedet. Bagefter kan vi så se på, hvordan deres vurdering er i forhold til vores. Vi ved godt, at man med tiden ubevidst får sådan en institution ind under huden på grund af den løbende dialog, så det er for at skærpe tilsynet, at vi har købt os til det uanmeldte." (Morsø Kommune)

Det personrettede tilsyn

Det personrettede tilsyn udføres af den familierådgiver, der er barnets sagsbehandler. Kommunen ser det som en stor fordel, at det er den der kender barnet bedst, der udfører tilsynet. Kommunen mener dermed, at barnet føler sig tryk og den tillid, der er mellem barnet og familierådgiveren, giver bedst mulig grobund for, at barnet vil betro sig til familierådgiveren om problematiske forhold.

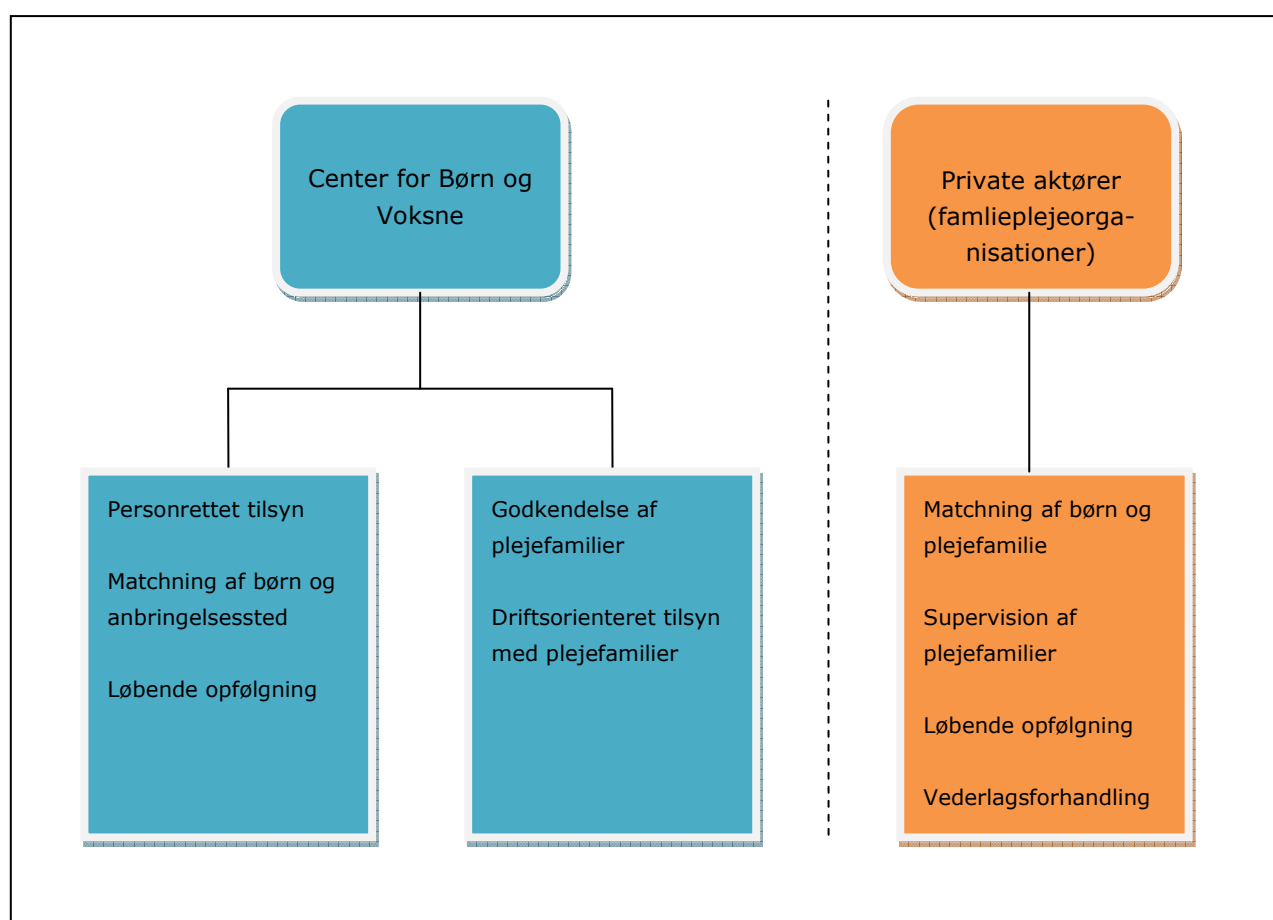
Tilsynet foretages ofte som en del af den løbende opfølgning, og kommunen overvejer derfor at udvikle retningslinjer for indholdet af tilsynet. Det skal sikre et mere ensartet tilsyn, uanset hvilken sammenhæng tilsynet foretages i.

Der holdes ugentlige teammøder, hvor problematiske forhold kan diskuteres internt og med ledelsen, og hvor viden og erfaringer kan deles med familieplejekonsulenten.

3.5 Hørsholm Kommune – tæt samarbejde med private aktører

Der er ingen opholdssteder og døgninstitutioner beliggende i Hørsholm Kommune, og kommunens tilsynsforpligtigelser begrænser sig derfor til det driftsorienterede tilsyn med plejefamilier og det personrettede tilsyn.

Figur 3.5 Organisering af tilsynsopgaven i Hørsholm Kommune

Note: Visualiseringen af tilsynsopgaven er ikke udtryk for kommunens samlede organisationsdiagram.

Det driftsorienterede tilsyn

Hørsholm Kommune fører driftstilsyn med 8 plejefamilier, og der er derfor ikke tale om en tilsynsenhed. Tilsynet udføres på deltid af en medarbejder, der også er rådgiver for børn og unge med handicap.

Driftstilsynet har tidligere ligget hos sagsbehandlerne, men kommunen har valgt at samle tilsynsopgaven for at opnå den størst mulige grad af specialisering. Medarbejderen har mulighed for at sparre med ledelsen om tilsynsopgaven.

Kommunen er medejer af en døgninstitution, der er beliggende i Fredensborg Kommune, hvorunder også tilsynsforpligtigelsen ligger.

Fakta om Hørsholm Kommune

- Ca. 24.000 indbyggere
- 8 generelt godkendte plejefamilier
- Ingen opholdssteder
- Part i 1 kommunal døgninstitution (sammen med Fredensborg Kommune)
- 30 børn (0-17 år) anbragt uden for hjemmet ultimo 2010
- Heraf 11 anbragt i plejefamilie ultimo 2010

Det personrettede tilsyn

I Hørsholm Kommune har man et tæt samarbejde med flere private familieplejeorganisationer.⁶ Familieplejeorganisationerne er private leverandører, der i samarbejde med kommunen foretager matchning af børn og plejefamilie, forarbejdet til godkendelse af plejefamilier og supervision af plejefamilierne. Desuden foretager de forhandlingerne om vederlag med plejefamilierne efter kommunens udspil.

Selve det personrettede tilsyn udføres af barnets sagsbehandler to gange årligt i forbindelse med status og opfølgning på handleplan. De private organisationer besøger plejefamilierne en gang om måneden.

⁶ Kommunen nævner i denne forbindelse for eksempel FABU, CAFA og FFA.

3.6 Opsamling på kommunernes organisering

I det følgende relateres de fem interviewkommunernes organisering af tilsynet til undersøgelsens øvrige kommuner. Herefter samles der op på de primære problemstillinger, der er forbundet med tilsynets placering i den kommunale organisation og begrundelserne for de organisatoriske valg, der er skitseret i kapitlet.

3.6.1 Undersøgelsens 10 kommuner samlet set

Inddrages resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen i forhold til kommunernes organisering på tilsynsområdet fremgår det, at barnets/den unges sagsbehandlers rolle i tilsynet er ens i alle kommunerne:

- Det driftsorienterede tilsyn foretages i *ingen* af de 10 kommuner af barnets/den unges sagsbehandler
- Det personrettede tilsyn foretages i *alle* 10 kommuner af barnets/den unges sagsbehandler⁷

Ses der derimod på organiseringen af det driftsorienterede tilsyn har kommunerne valgt at organisere sig meget forskelligt:

- I halvdelen af kommunerne foretages det driftsorienterede tilsyn af opholdsteder og institutioner af samme enhed, som foretager tilsyn med plejefamilierne. I den anden halvdel af kommunerne foretages det i en separat enhed eller eksternt.

Resultaterne af spørgeskemaundersøgelserne bekræfter altså de overordnede pointer om de organisatoriske forhold, som interviewkommunerne fremhæver. Der er enighed om, at det personrettede tilsyn ligger bedst hos sagsbehandleren, og at det derimod ikke er hensigtsmæssigt, at denne også udfører det driftsorienterede tilsyn.

Kompleksiteten af det driftsorienterede tilsyn med opholdssteder og kommunale institutioner betyder til gengæld, at det er ret forskelligt, om kommunerne har valgt at beholde dette tilsyn i kommunalt regi.

3.6.2 Tilsynets placering i organisationen

Det personrettede tilsyn

Ses der på det personrettede tilsyn kan det altså konstateres, at man i alle undersøgelsens kommuner har valgt at tilsynet organisatorisk placeres, så det bliver udført af barnets faste sagsbehandler.

Kommunerne er i denne sammenhæng helt entydige i deres begrundelse for, at tilsynet bedst udføres af sagsbehandleren, og det drejer sig om tillid. Barnets/den unges tillid til den tilsynsførende.

⁷ I nogle kommuner benyttes en ekstern konsulent som supplement til barnets/den unges sagsbehandler i særlige sager.

Kommunerne påpeger, at det skaber kontinuitet, at det er en person, som kender sagen, der fører tilsynet. Det er ligeledes en fordel i forhold til sammenbrud i anbringelsen. Her har det ofte betydning, om der har været flere sagsbehandlingsskift. Børnene får tillid og tør at udtale sig, når de kender sagsbehandler.

Desuden anser kommunerne tilsynet som en del af den opfølgende sagsbehandling, der under alle omstændigheder udføres af sagsbehandleren:

"I langt de fleste sager kører det godt, og vi får nyttig viden omkring de unge ved, at det er sagsbehandleren, der har tilsynet samtidig, for det passer med, at sagsbehandleren også skal lave opfølgning på handleplan osv." (Middelfart Kommune)

Det driftsorienterede tilsyn med plejefamilier

For både det driftsorienterede tilsyn med plejefamilier og det tilsvarende med opholdssteder og døgninstitutioner gælder det, at tilsynet ikke udføres af barnets sagsbehandler.

Kommunerne er enige om, at det gode samarbejde sagsbehandleren nødvendigvis skal have med anbringelsesstedet om barnets trivsel og udvikling, er svært foreneligt med at skulle udføre et tilsyn med fokus på de driftsorienterede forhold. Sagsbehandleren vil på skift skulle have to roller, og risikoen er, at det enten vil gå ud over samarbejdet med anbringelsesstedet eller kvaliteten af tilsynet.

Ligeledes er der enighed om, at det driftsorienterede tilsyn er et område, der kræver en høj grad af specialisering af den eller de medarbejdere, der udfører tilsynet. Ved at have en enhed eller medarbejder der er dedikeret til opgaven, opnås den størst mulige erfaring og faglighed.

Der er til gengæld ikke enighed kommunerne imellem, når det gælder den organisatoriske adskillelse af sagsbehandlerne og den enhed, der udfører det driftsorienterede tilsyn med plejefamilierne.

Flere kommuner har valgt, at den enhed der udfører det driftsorienterede tilsyn med plejefamilierne organisatorisk hører til samme forvaltning som sagsbehandlerne. Begrundelsen for dette er, at det gavner kvaliteten af både tilsynet og af sagsbehandlerens arbejde med det anbragte barn, at informationerne kan flyde frit og uformelt de to enheder imellem. Tilsynskonsulenten og sagsbehandleren kan hver især få en 'second opinion' om forhold observeret hos plejefamilien og løbende sparring hos hinanden.

Dermed kan en mindre tvivl om nogle forhold hos en plejefamilie hurtigt afklares, eller de kan alternativt bekræftes og føre til en mere tilbundsående undersøgelse. Dette kan

både være i form af et personrettet tilsyn som opfølgning på et driftsorienteret tilsyn og vice versa.

I mindre kommuner kan et argument for en tæt organisatorisk tilknytning også være, at én person dårligt kan udgøre sin egen enhed. Her opnås bedst den nødvendige sparring og tilknytning til området ved at lade tilsynskonsulenten arbejde tæt sammen med sagsbehandlerne.

I forhold hertil står den organisatorisk helt udskilte tilsynsenhed, der i mange henseender udfører sit arbejde uden hensynstagen til, om det er børn fra egen eller en anden kommune, der er anbragt i den plejefamilie, hvor der skal føres tilsyn.

Med andre ord er tilsynets fokus udelukkende, om plejefamilien fortsat lever op til de vilkår, hvorunder den er godkendt, eller om godkendelsen alternativt skal indskrænkes eller udvides. Følgelig kan tilsynet udføres uden risiko for, at der tages hensyn til for eksempel kommunens øvrige anbringelsesmuligheder til det pågældende barn eller kommunens behov for anbringelsespladser generelt.

Som en del af forberedelsen til tilsynet kan tilsynsenheden selvfølgelig tage kontakt til barnets sagsbehandler efter behov, uanset om det er et barn anbragt af egen kommune eller ej. Men den tætte kontakt der prioriteres i andre kommuner, kan i denne sammenhæng ses som unødvendig og til dels forstyrrende for tilsynets fokus.

Det driftsorienterede tilsyn med opholdssteder og døgninstitutioner

Det driftsorienterede tilsyn med opholdssteder og døgninstitutioner beskrives af kommunerne som en kompleks opgave, der kræver specialiserede medarbejdere. I flere af kommunerne kan de tilsynsførende derfor trække på juridiske og økonomiske kompetencer fra andre dele af forvaltningen.

Kommunerne har valgt at organisere sig således, at tilsynet enten kan udføres i sin helhed af kommunens tilsynsenhed, eventuelt i samarbejde med interne fagspecialister eller eksterne konsulenter, eller ved at købe sig til hele opgaven eksternt.

Flere af kommunerne fører ikke tilsyn på egne kommunale døgninstitutioner, da de mener, at personalet og ledelsen er for tæt på tilsynsenheden. Det ville i nogle tilfælde betyde, at tilsynsførende skulle føre tilsyn med egne kollegaer og/eller sin chef. For at undgå denne problematik bytter flere af undersøgelsens kommuner tilsyn med nærtliggende kommuner, eller køber alternativt tilsynet eksternt.

”Vi førte tidligere tilsyn med vores egne to institutioner, hvilket indebar interessekonflikter, også selv om vi havde en ekstern tilsynskonsulent med. Derfor har vi for at imødekomme den opgave, og i stedet for at købe eksterne konsulenter, blevet enige med Horsens Kommune om at bytte.” (Silkeborg Kommune)

Sorø Kommune har valgt en anden tilgang, idet kommunen har opretholdt tilsynsvirksomheden internt i kommunen, men har isoleret tilsynsenheden organisatorisk fra fagforvaltningerne. Dermed er det ikke de samme personer, der skal varetage det daglige samarbejde med den kommunale institution, der også udfører tilsynet. Og kommunen ser derfor ikke de samme problemer og eventuelle interessekonflikter ved selv at udføre tilsynet, som de øvrige kommuner i undersøgelsen.

4 Tilsynsbesøget

I dette kapitel er der fokus på antal, omfang og indhold af tilsynsbesøgene, samt hvordan kommunerne sikrer, at de lovpligtige tilsynsbesøg gennemføres. Beskrivelsen bygger på de 10 kommuners oplysninger i spørgeskemaet samt de uddybende interviews.

Der er ikke stor variation kommunerne imellem, når der ses på antal og omfang af tilsynsbesøg. Således tilkendegiver de 10 kommuner, at de følger lovgivningen med mindst to personrettede tilsynsbesøg årligt og med en varighed af sædvanligvis to timer⁸. Størstedelen af kommunerne fører ét årligt driftsorienteret tilsyn med plejefamilier, og tilsynsbesøgene er anmeldte.

De 9 kommuner, der fører tilsyn på opholdssteder og institutioner er på mindst ét uanmeldt tilsyn hvert år, samt ofte et antal anmeldte tilsyn. Flere interviewkommuner pointerer, at de ikke fører tilsyn på egne institutioner. Tidsforbruget er minimum tre timer, og flere kommuner bruger op til seks til otte timer på et tilsynsbesøg på opholdssteder og institutioner.

Kommunerne har et bredt fokus i de driftsorienterede tilsynsbesøg på opholdssteder og institutioner, hvor flere kommuner deler tilsynet i en pædagogisk del og en økonomisk del.

4.1 Tilsynsbesøg ved personrettet tilsyn med anbragte børn og unge

4.1.1 Lovgrundlag for det personrettede tilsyn

Kommunerne er forpligtet til at føre personrettet tilsyn med de børn og unge, som kommunen har anbragt i og uden for kommunen. Det følger af servicelovens § 148.

---

⁸ I undersøgelsen "Anbringelsessteders oplevelse af det kommunale tilsyn" ses det, at anbringelsesstederne ikke i alle tilfælde oplever, at kommunerne gennemfører det lovpligtige antal personrettede tilsynsbesøg.

§ 148.

Kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter denne lov, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, fører tilsyn med de tilbud, som kommunalbestyrelsen i denne kommune i forhold til den enkelte person har truffet afgørelse om, jf. § 3, stk. 1. Tilsynet omfatter ikke det generelle driftsorienterede tilsyn, jf. § 148 a.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter denne lov, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, skal løbende følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. Kommunalbestyrelsen skal herunder være opmærksom på, om der er behov for at yde andre former for hjælp. Opfølgningen skal ske ud fra modtagerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.

Med Barnets Reform blev det årlige antal tilsynsbesøg med anbragte børn og unge øget fra mindst ét årligt personrettet tilsyn til mindst to årlige tilsyn. Tilsynsførende skal tale med barnet, og det skal som udgangspunkt ske på anbringelsesstedet uden tilstedeværelse af ansatte på anbringelsesstedet, jf. servicelovens § 70, stk. 2.

§ 70

...

Stk. 2. Ved anbringelse uden for hjemmet skal vurderingen af indsatsen efter stk. 1 og af behovet for revision af handleplanen ske på baggrund af det løbende tilsyn med barnet eller den unge, jf. § 148, stk. 1, og efter kontakt med forældremyndighedsindehaveren. Tilsynet efter § 148, stk. 1, skal omfatte mindst to årlige tilsynsbesøg på anbringelsesstedet, hvor kommunen taler med barnet eller den unge. Samtalen skal så vidt muligt finde sted uden tilstedeværelse af ansatte fra anbringelsesstedet. Vurderingen skal omfatte en stillingtagen til, hvorvidt andre forhold end de hidtil beskrevne, jf. § 140, er relevante, og i så fald skal disse indgå i en revideret handleplan.

Stk. 3. ...

4.1.2 Antal og varighed af tilsynsbesøg

Halvdelen af kommunerne har retningslinjer for antallet af årlige tilsyn med anbragte børn og unge. Alle kommunerne tilkendegiver, at de følger lovgivningen med mindst to årlige besøg. Flere kommuner understreger, at de før Barnets Reform i mange sager førte flere end ét årligt tilsyn.

Greve Kommune har retningslinjer for at føre tilsyn oftere end lovgivningen. Her føres tilsyn med børn og unge anbragt på opholdssted hver 8. uge – det vil sige seks gange årligt, mens børn og unge anbragt i plejefamilie får tilsyn hver 10. uge – det vil sige fem

gange årligt. Således differentierer Greve Kommune antallet af tilsynsbesøg afhængig af anbringelsessted.

Sorø Kommune supplerer i interviewet:

"Vi vil gerne kunne ønske at komme oftere, men det er ikke muligt, selv om vi endda har et lavt sagstal. Vi synes da, at tilsynet fylder i en sag. Hovedpointen i sagen er jo tilsyn og børnesamtaler, når barnet er anbragt." (Sorø Kommune)

Et typisk tilsynsbesøg varer ca. to timer, men flere kommuner bemærker, at det varierer efter det enkelte barns problemstillinger, og der anvendes mere tid, hvis der er behov for det, jf. tabel 4.1. Morsø, Aarhus og Frederiksberg Kommune anvender mindst 3 timer ved tilsynsbesøget.

Tabel 4.1 Tidsforbrug ved personrettede tilsynsbesøg

	Antal	Procent
1 time	1	10
2 timer	6	60
3 timer	3	30
Flere end 3 timer	0	0

Jammerbugt og Morsø Kommuner beskriver samtalen således:

"Fælles møde ca. 1 time og derefter samtale med barnet alene. Barnet kan have en med til samtalen – det vurderes i det enkelte tilfælde." (Jammerbugt Kommune)

"Det er individuelt og svært at sætte tid på. Men mindre end 2-3 timer kan det ikke gøres på" (Morsø Kommune)

Hørsholm og Middelfart Kommuner følger op i interviewet:

"Plejhjemsforeningen⁹ har tilsynet hele året igennem, jeg ved ikke hvor tit, måske en gang i måneden i plejefamilien. Vi kommer officielt to gange i året, medmindre der er særlige ting. Nogen gange er sagerne så komplicerede, at vi laver nogen modeller, der siger, at vi mødes hver tredje måned, eller på anden måde er meget tættere på plejefamilien, fordi det giver mening." (Hørsholm Kommune)

"Minimum er de to besøg, som loven foreskriver, men i mange sager er vi som sagsbehandlere ude mange flere gange, hvis kompleksiteten er høj. Fordi sagen kræver det, for at vi kan følge med." (Middelfart Kommune)

⁹ I Hørsholm Kommune omtales de private familieplejeorganisationer som plejhjemsforeninger.

4.2 Tilsynsbesøget ved det driftsorienterede tilsyn ved plejefamilier

4.2.1 Lovgrundlag for driftstilsynet

Kommunerne er forpligtet til at føre driftsorienteret tilsyn med de plejefamilier, som kommunen har generelt godkendt og med godkendte opholdssteder og døgninstitutioner i kommunen.

Konkret godkendte plejefamilier, konkret godkendte kommunale plejefamilier, netværksplejefamilier og egne værelser er ikke omfattet af kravet om driftstilsyn.

Plejefamilier og kommunale plejefamilier kan godkendes som generelt egnede af den stedlige kommune eller konkret egnede af den anbringende kommune.

Når en plejefamilie godkendes generelt kan familien modtage plejebørn fra både den godkende kommune og fra andre kommuner.

Konkret godkendte plejefamilier og konkret godkendte kommunale plejefamilier er alene egnede til at modtage et bestemt barn eller flere bestemte børn.

Kommunen er overordnet forpligtet til at sikre, at forholdene på et anbringelsessted er betryggende, og at forudsætningerne for godkendelsen fortsat er til stede. Tilsynet skal opfatte pædagogikken, herunder om de pædagogiske målsætninger og metoder, fortsat gør anbringelsesstedet generelt egnede til målgruppen, jf. servicelovens § 148 a, stk. 2.

§ 148 a.

Den stedlige kommunalbestyrelse fører det generelle driftsorienterede tilsyn med tilbuddets personale, bygninger og økonomi, herunder om grundlaget for afgørelse efter § 14, stk. 3, om optagelse af et privat tilbud på Tilbudsportalen fortsat består.

Stk. 2. Det generelle driftsorienterede tilsyn med anbringelsessteder for børn og unge, der er omfattet af § 66, nr. 1, 2, 5 og 6, skal endvidere påse, at det enkelte anbringelsessteds pædagogiske målsætning og metoder fortsat gør anbringelsesstedet generelt egnet til at opfylde målgruppens behov, herunder behov for nære, stabile relationer til voksne, opbygning af sociale relationer og netværk, skolegang, sundhed, trivsel og forberedelse til et selvstændigt voksenliv. Det driftsorienterede tilsyn med anbringelsessteder, der er omfattet af § 66, nr. 5 og 6, skal omfatte mindst et uanmeldt tilsynsbesøg om året.

Stk. 3. Det generelle driftsorienterede tilsyn omfatter ikke tilbud, hvor en anden kommune eller region har indgået en generel aftale om anvendelse af samtlige pladser i tilbuddet og om tilsyn, eller hvor tilbuddet er omfattet af regionsrådets generelle driftsorienterede tilsyn, jf. § 5, stk. 7.

Stk. 4. Det generelle driftsorienterede tilsyn, jf. stk. 1 og 2, omfatter ikke plejefamilier, der er godkendt som konkret egnede efter § 66, nr. 1, og § 142, stk. 1, nr. 2, konkret godkendte kommunale plejefamilier efter § 66, nr. 2, og § 142, stk. 1, nr. 2, netværksplejefamilier efter § 66, nr. 3, og egne værelser m.v. efter § 66, nr. 4.

Stk. 5. Socialministeren fastsætter nærmere regler om tilsyn med private opholdssteder efter § 66, nr. 5, private behandlingstilbud efter § 101 og private botilbud efter § 107.

Det driftsorienterede tilsyn med private opholdssteder er endvidere reguleret i Bekendtgørelse om Tilbudsportalen samt godkendelse af og tilsyn med visse private tilbud¹⁰.

4.2.2 Antal og varighed af driftstilsyn i plejefamilier

Der stilles ikke lovkrav om antallet af tilsynsbesøg i plejefamilier. Tilsynet skal med hensyn til hyppighed tilrettelægges, så det er i stand til at opfange, hvis der er problemer i plejefamilien.

¹⁰ Socialministeriets bekendtgørelse nr. 1580 af 16/12/2010 om Tilbudsportalen samt om godkendelse af og tilsyn med visse private tilbud

Størstedelen af de adspurgte kommuner gennemfører ét årligt tilsyn med de plejefamilier, som de er forpligtet til at føre tilsyn med (generelt godkendte plejefamilier), jf. tabel 4.2.

Tabel 4.2 Antal årlige tilsynsbesøg ved plejefamilier ifølge kommunens retningslinjer

Kommune	Antal tilsynsbesøg pr. år
Frederiksberg	1
Hørsholm	1
Greve	2
Sorø	1
Middelfart	1
Vejle	3
Silkeborg	1
Aarhus	1
Morsø	1-2
Jammerbugt	1

Note: Kommunerne er specifikt spurgt til, hvad der fremgår af kommunens retningslinjer. Hørsholm og Morsø har ikke retningslinjer for tilsyn med plejefamilier. De har imidlertid besvaret spørgsmålet, som derfor må tolkes som praksis i de to kommuner.

I Greve Kommune aflægges to årlige driftsorienterede tilsyn. Vejle Kommune oplyser, at de gennemfører tre besøg årligt. Der gennemføres fast ét årligt tilsyn, mens der suppleres med yderligere to tilsyn, der tilrettelægges individuelt afhængigt af, om Vejle Kommune også har det personrettede tilsyn.

Silkeborg Kommune peger på, at tilsynsenheden også ydes supervision og råd og vejledning, og at der derigennem er tæt kontakt til plejefamilierne. Jammerbugt nævner også, at retningslinjerne beskriver ét årligt besøg, men at mange plejefamilier følges tættere.

Morsø Kommune uddyber i interviewet:

"Vi skal følge lovgivningen, og vi kører efter systematikken. Vi påstræber os et til to tilsynsbesøg om året, uanset om det er en ny eller gammel plejefamilie. Det skal vi simpelthen bare gøre. Så det der med om man kender dem eller noget skal ikke betyde noget. At der har været anledning til bekymring kan gøre, at vi følger mere op i en periode." (Morsø Kommune)

Anvendelse af uanmeldte besøg i plejefamilier

Med Barnets Reform blev det et lovkrav, at der skal føres mindst ét årligt uanmeldt tilsyn på opholdssteder og institutioner. Der er ikke samme lovkrav om uanmeldte tilsyn i plejefamilier. Det er imidlertid ikke til hinder for, at kommunerne vælger at foretage uanmeldte tilsynsbesøg i plejefamilier.

Få kommuner har retningslinjer for, at uanmeldte tilsynsbesøg kan benyttes i plejefamilier, *jf. tabel 4.3*. Flere af kommunerne nævner imidlertid, at de anser uanmeldte tilsynsbesøg som en mulighed i forbindelse med skærpet tilsyn. Silkeborg Kommune oplyser, at de ikke anvender uanmeldte besøg og uddyber i interviewet:

"Vi har talt om det, og jeg vil da sige, at det ikke er fordi, vi ikke vil gøre det, hvis det er nødvendigt. Men vi tænker, at plejefamilierne er samarbejdspartnere og vi vil helst samarbejde på den gode måde. Så vi har ikke noget princip om, at vi ikke gør det. Vi har ikke haft behov for det." (Silkeborg Kommune)

Tabel 4.3 Om kommunen har retningslinjer for uanmeldte besøg i plejefamilier

	Antal	Procent
Ja, uanmeldt besøg kan benyttes	2	20
Ja, uanmeldte besøg kan ikke benyttes	0	0
Nej	8	80
Antal kommuner	10	100

Flere kommuner nævner, at de endnu ikke har fundet anledning til at benytte uanmeldte besøg.

Jammerbugt Kommune bemærker, at ved plejefamilier, hvor der kan være bekymringer, aflægges tilsynsbesøg oftere.

Sorø Kommune bemærker, at ved underretninger handles der inden for få døgn. Det sker eventuelt med medvirken fra anbringende kommunes personrettede tilsyn også at få en samtale med de anbragte børn.

Sorø Kommune uddyber i interviewet:

"I praksis kan vi planlægge at bruge uanmeldte tilsyn i det øjeblik, vi får en underretning afhængig af, hvad underretningen går på. Man skal heller ikke fare ud med bål og brand, hvis det ikke er nødvendigt. Vi har endnu ikke haft sådan en sag. Men vi har haft et skærpet tilsyn på en plejefamilie, som kom via en underretning. Vi har også haft andre underretninger, hvor vi rykker to mand ud dagen efter. Taler med plejefamilie og egne børn, evt. medvirken fra det personrettede tilsyn til samtale med de anbragte børn." (Sorø Kommune)

Kommunerne er bedt om at uddybe, hvad der kan være udslagsgivende årsager til, at der besluttet et uanmeldt tilsynsbesøg i en plejefamilie.

Kommunerne nævner følgende forhold, som kan være udslagsgivende:

- At der fremkommer oplysninger, som kun kan afdækkes ved uanmeldt besøg
- Plejebørnens fysiske og psykiske sikkerhed
- Beslutning om skærpet tilsyn kan udløse uanmeldt besøg
- Underretninger vedrørende plejefamilien

Middelfart Kommune uddyber i interviewet:

"Vi havde en familie inde til en samtale for at vurdere problemets omfang. Og vi vurderede, at problemet var stort. Så sagde vi til dem, at de skulle forvente at der ville være skærpet tilsyn i en periode, og så fik de uanmeldt besøg. Men det er ikke en fast del af anbringelsesteamets tilsynsplan." (Middelfart Kommune)

"Der burde være uanmeldte tilsyn hos plejefamilierne også, men man ville køre forgæves rigtig mange gange. Principielt synes jeg ikke, det er følsomt at komme på uanmeldte tilsyn. Jeg synes det er praktisk. Man gør det jo også i dagplejen, så kunne man vel også ligeså godt gøre det her. Hvis de ved, det er sådan, er det også okay for dem, at man gør det." (Middelfart Kommune)

Driftsorienteret tilsyn med konkret godkendte plejefamilier

Der skal ikke føres driftsorienteret tilsyn med konkret godkendte plejefamilier. Sorø Kommune anvender sjældent konkret godkendte plejefamilier.

"Vi har jo netværkspleje, så vi bruger ikke konkrete plejefamilier. Min mening er, at det er at gradbøje loven, for man springer hele godkendelsesprocessen over, som vi synes er rigtig vigtig og gør rigtig godt. Vi tror ikke det er noget, vi vil bruge særlig meget." (Sorø Kommune)

Sorø Kommune uddyber, at det er sagsbehandleren, der i kommunen konkret godkender, og det sker derfor uden om tilsynsenheden. Sagsbehandleren er ikke lige så erfaren med godkendelse, så der kommer til at mangle ekspertise, når plejefamilier konkret godkendes.

4.2.3 Antal og varighed af tilsyn med opholdssteder og institutioner

Det driftsorienterede tilsyn på opholdssteder og i døgninstitutioner skal som minimum omfatte ét uanmeldt tilsyn om året. Dette for at sikre, at det er muligt at få et umiddelbart indtryk af, hvorledes dagligdagen udfolder sig.

Hvor mange driftsorienterede tilsynsbesøg, der vil være behov for, afhænger således af, hvorledes kommunen stiller sig til det enkelte anbringelsessted, og den opmærksomhed, der fra kommunens side er på det enkelte anbringelsessted.

De 9 kommuner, der har opholdssteder og institutioner at føre tilsyn med, har besvaret spørgsmål om, hvor mange årlige anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg kommunerne gennemfører ud fra retningslinjerne, samt om tidsforbruget på tilsynsbesøget.

Anmeldte tilsynsbesøg

I stort set alle de adspurgte kommuner føres mindst ét anmeldt tilsyn, og i 3 kommuner føres henholdsvis to, fire og fem anmeldte tilsyn årligt. En enkelt kommune fører anmeldte tilsyn hvert andet år, *jf. tabel 4.4.*

Tabel 4.4 Antal årlige tilsynsbesøg på opholdssteder og institutioner

Kommune	Antal tilsynsbesøg pr. år	
	Anmeldte	Uanmeldte
Frederiksberg	1	1
Hørsholm	-	-
Greve	2	1
Sorø	0	1
Middelfart	1	1
Vejle	Minimum 1 gang årligt	Minimum 1 gang årligt
Silkeborg	1	1
Aarhus	Hvert andet år	Mindst 1 gang om året
Morsø	4	1
Jammerbugt	5	1

Note: Kommunerne er specifikt spurgt til, hvad der fremgår af kommunens retningslinjer. Morsø har ikke retningslinjer for tilsyn med institutioner. De har imidlertid besvaret spørgsmålet, som derfor må tolkes som praksis i kommunen. Hørsholm Kommune fører ikke tilsyn med opholdssteder eller institutioner og har derfor ikke besvaret spørgsmålet.

Silkeborg Kommune bemærker, at der er to anmeldte tilsynsbesøg på de private opholdssteder. Andre kommuner, eksempelvis Århus Kommune, bemærker, at der derudover udføres tematilsyn ved opholdssteder. I Vejle Kommune er antallet af både anmeldte og uanmeldte tilsyn altid i forhold til en konkret vurdering af om, der er behov for flere tilsyn.

De adspurgte kommuner svarer, at de bruger mindst tre timer på et tilsynsbesøg, men halvdelen af kommunerne bemærker, at de kan bruge mellem seks og otte timer. En kommune bemærker, at på institutioner med flere afdelinger, bruges typisk 12-15 timer fordelt over flere dage. Det afhænger af størrelsen af institutionen.

Silkeborg Kommune uddyber i interviewet:

"Typisk har vi et interview med lederne og derefter et interview med medarbejderne. Og mange gange sidder vi faktisk og holder de her udsagn op mod hinanden ligesom vi holder det op i mod godkendelsen, for man kan godt ende med, at det bliver sådan en smiley-ordning, når man skal give en tilbagemelding, og det synes vi ikke, der er ret meget faglighed i. Det kan også blive for normative tilbagemeldinger – det var godt og det var skidt. Analysen er jo netop for at sige, at det kan godt være, at der er nogle medarbejdere, der har denne oplevelse af tingene, men hvad siger lederne i forhold til det? Så der bliver analyseret, og der bliver kun givet en tilbagemelding på det, hvis der egentlig er substans i det. For der bliver sagt mange ting i et tilsyn, men det vi skal fange, er der, hvor tingene divergerer." (Silkeborg Kommune)

Uanmeldte tilsyn

Med barnets reform blev det et lovkrav, at der skal føres mindst ét årligt uanmeldt tilsyn med opholdssteder og institutioner.

Fælles for de 9 kommuner er, at de alle gennemfører ét uanmeldt tilsyn årligt på opholdssteder og institutioner. De 9 kommuner bruger typisk fra 1-2 timer til 3-5 timer på uanmeldte tilsynsbesøg, *jf. tabel 4.4. ovenfor*.

I Sorø Kommune er det en politisk beslutning, at tilsynet samlet udfører et uanmeldt tilsyn på institutioner og opholdssteder. Derefter kan der efter behov aftales anmeldte tilsynsbesøg, eksempelvis når kommunen vil tale med de anbragte børn og unge.

Morsø Kommune har udover fem anmeldte tilsynsbesøg entreret med en privat leverandør, der kommer på uanmeldte tilsyn på kommunens opholdssteder og institution.

"Det har noget at gøre med, at vi gerne i de uanmeldte besøg vil have nogle helt fremmede øjne ind og kigge på stedet. Bagefter kan vi så se på, hvordan deres vurdering er i forhold til vores. Vi ved godt, at man med tiden ubevidst får sådan en institution ind under huden på grund af den løbende dialog, så det er for at skærpe tilsynet, at vi har købt os til det." (Morsø Kommune)

4.3 Tilsynets fokus i det driftsorienterede tilsyn på opholdssteder og institutioner

I spørgeskemaet om de driftsorienterede tilsyn på opholdssteder og institutioner er kommunerne blevet stillet spørgsmål om, hvilke områder der primært fokuseres på i tilsynet med opholdssteder og institutioner. Som det fremgår af servicelovens § 148a, *jf. afsnit 4.2.1.*, skal det driftsorienterede tilsyn forholde sig til tilbuddets personale, bygninger og økonomi. Endvidere skal tilsynet påse de pædagogiske målsætninger og metoder.

De 9 kommuner har et bredt fokus i tilsynsbesøgene *jf. tabel 4.5.*

Tabel 4.5 Fokusområder i det driftsorienterede tilsyn på opholdssteder og institutioner

	Antal	Procent
Pædagogiske indsats og metoder	9	100
Økonomi	6	67
Fysiske forhold (bygninger mv.)	8	89
Personalemæssige forhold	8	89
Uddannelse og supervision af ledere	7	78
Uddannelse og supervision af øvrigt personale	8	89
Brugerindflydelse, samarbejde med pårørende/anbragte	8	89
Kostforhold	7	78
Sundhed og hygiejne	7	78
Magtanvendelse	9	100
De anbragte børns trivsel	9	100
De anbragte børns holdninger/ytringer	8	89
De anbragte børns indflydelse på egen hverdag	8	89
Anbringelsesstedets målgruppe	9	100
Andet	3	33
I alt	9	100

Note: Der har været mulighed for flere svarmuligheder. Hørsholm Kommune fører ikke tilsyn med opholdssteder eller institutioner og har derfor ikke besvaret spørgsmålet.

Flere kommuner nævner, at de koncentrerer sig om forskellige temaer ved de enkelte tilsynsbesøg, da det kan være svært at komme i dybden med alle områder ved hvert tilsynsbesøg.

Århus Kommune bemærker, at fokus også er på medicin håndtering, administration af egen lomme- og tøjpenge. Fokus i Vejle Kommune er også på igangværende projekter og tilsynets tidligere udviklingsmål for tilbuddet.

At der ikke er flere kommuner, som har markeret økonomi som et fokusområde, skal ikke ses som udtryk for, at de resterende kommuner ikke følger reglerne og fører økonomisk tilsyn. Dette skyldes, at kompetencerne til at føre økonomisk tilsyn ofte ligger hos en anden person, eksempelvis en økonomimedarbejder i økonomiafdelingen, end den tilsynsførende, som fører det pædagogiske tilsyn.

Vejle er en af de kommuner, der ikke har markeret, at økonomien er et fokusområde i tilsynet:

"Vi udøver tilsyn med økonomien særskilt, men der er koordinering af det pædagogiske og økonomiske tilsyn i forvaltningen." (Vejle Kommune)

"Der er mulighed for hvert år at vælge nogle fokuspunkter på listen, som belyses særligt, idet øvrige punkter berører, men ikke i samme omfang. Det er meget ressourcekrævende tidsmæssigt at føre det økonomiske tilsyn." (Sorø Kommune)

Sorø Kommune uddyber i interviewet, at man politisk har haft et ønske om, at man gik grundigt til værks. Efterfølgende har også sagsbehandlerne været glade for det grundige tilsyn, der er med til at sikre kvaliteten for børnene på stedet.

"Det handler om, at det er et stort arbejde. Stederne skal en gang om året indsende budget for det følgende år, som vi skal godkende. Vi skal også vurdere deres årsrapport. Det er ressourcekrævende, for vi har været nødt til at gå dybt ned i dem, efter et politisk ønske om at gå nøje ned i eksempelvis prisudviklingen, - om prisen svarer til kvaliteten. For at kunne gøre det, er vi nødt til at gå ind og se, hvad prisen er sat sammen af. Det har skabt en del uro, da de synes, vi er alt for grundige." (Sorø Kommune)

Silkeborg Kommune uddyber ved interviewet, at tilsyn på et privat opholdssted er en kompleks opgave. Derfor har de opdelt tilsynet i et økonomisk tilsyn og et pædagogisk tilsyn. Kompetencerne henter de hos en økonomikonsulent et andet sted i kommunen, som tager sig af alt med stedernes økonomi. Samtidig peger Silkeborg kommune på medarbejdernes kompetencer som altafgørende for høj kvalitet i tilsynene.

"Det er rigtig godt, for det giver nogle rigtig spændende teammøder, hvor vi kan dele de her forskellige kompetencer og forskellige perspektiver på det her opholdssted, som jeg synes gør, at de egentlig får en rigtig fin behandling i forhold til vores tilsyn." (Silkeborg Kommune)

"Det er rigtig vigtigt, at kompetencer matcher opgaverne på det her område. Det er specialister, der har opgaverne. Og det er samtidig dødhårdt at føre tilsyn og være kontrollant, så medarbejderne har alle sammen andre opgaver ved siden af. Så vi har ikke en decideret tilsynsenhed." (Silkeborg Kommune)

4.4 Systematisering af tilsynsbesøg

Kommunerne er blevet bedt om at fortælle, hvordan det sikres, at børn, plejefamilier, opholdssteder og institutioner får det nødvendige antal tilsynsbesøg årligt.

4.4.1 Systematisering af personrettede tilsyn

Stort set alle kommuner sikrer at afholde tilsynsbesøg ved at aftale næste besøg, når der gennemføres tilsyn. 2 af de 10 kommuner får et automatisk advis via et sagsbehandlersystem, jf. tabel 4.6.

Tabel 4.6 Metode til at sikre, at de lovpligtige tilsynsbesøg gennemføres

	Antal	Procent
Automatisk advis i sagsbehandlingssystem	2	20
Dato for næste tilsynsbesøg planlægges efter hvert tilsynsbesøg	8	80
Gennem handleplan	5	50
Andet	4	40
Antal kommuner	10	

Note: Der har været mulighed for flere svarmuligheder

Silkeborg Kommune vil gerne arbejde på andre overskrifter i journalen, så det bliver tydeligt, at der er faste punkter, som skal gennemgås ved et tilsyn. Sagsbehandleren aftaler næste besøg hver gang, og den systematik følges konsekvent:

"Vi gennemgår nogle bestemte punkter. Ofte er det et planlagt besøg. Vi aftaler næste tilsynsbesøg, når vi er derude, fordi der tit er flere samarbejdspartnere, og det kan være svært at få aftalt et tidspunkt alle kan, så det aftaler vi gerne forud. Vi er en ICS kommune, og den systematik som er i den, følger vi hele vejen." (Silkeborg Kommune)

Middelfart Kommune anvender gerne blanketter til at systematisere indholdet og indhente relevante oplysninger:

"Vi har fået ny arbejdsform med introduktionen af ICS metoden. De blanketter, vi førhen sendte ud, var ikke egnede til blandt andet anbringelsessteder. I ICS systemet er der en ny blanket, og den vil vi bruge til at få faste procedurer for eksempel forud for et tilsynsbesøg med barnet. Dermed kan vi få noget bedre information, som vi kan planlægge samtalen ud fra og vi måske ikke før var bekendt med" (Middelfart Kommune)

4.4.2 Systematisering af driftsorienterede tilsyn

Tilsynsførende er i alle kommunerne ansvarlige for at sikre, at alle plejefamilier, som kommunen har pligt til at føre tilsyn med, får det nødvendige antal tilsynsbesøg.

Et udpluk af kommunernes besvarelser omkring systematisering af tilsyn ved plejefamilier:

- *"Familieplejekonsulenterne fremskriver det i vores kalendersystem"*
- *"Den enkelte familieplejekonsulent er ansvarlig i forhold til, at der afholdes to driftsorienterede tilsyn pr. år. Centerledelsen gennemgår en gang årligt tilsynsnotaterne."*
- *"Der er udfærdiget et tilsynsårshjul, som sikrer, at alle får generelt tilsyn"*
- *"Via månedslister, der opdateres elektronisk"*
- *"Hver konsulent har sine egne familier og laver aftaler i løbet af hele året ud fra et skema"*
- *"Via det elektroniske kalendersystem samt en oversigt/liste over sidste tilsynsbesøg."*

Et udpluk af kommunernes besvarelser omkring systematisering af tilsyn på opholdssteder og institutioner:

- *"Sikres ved skriftlige retningslinjer og opfølgning fra centerledelsen"*
- *"Der er udfærdiget et tilsynsårshjul, som sikrer, at alle får generelt tilsyn"*
- *"Der er indgået kontrakter og der afholdes afrapporteringsmøder"*
- *"Årets tilsyn bliver kalenderlagt hvert år"*
- *"Gennem planlægning. De lovpligtige prioriteres"*
- *"Den tilsynsførende sikrer, at tilsynet overholdes via kalendersystem, men ud over det er der ikke nogen systematisk sikring."*

Det sker i de fleste tilfælde via kalendersystemet eller særlige lister/oversigter. Enkelte kommuner nævner, at de anvender et "tilsynsårshjul", som Sorø Kommune uddyber i interviewet:

"Tilsynsårshjulet for opholdssteder og døgninstitutioner er let at beskrive. Det er en kalender, hvor vi bare har plottet ind, hvornår vi skal på tilsyn hos de forskellige, og det følger vi sådan i det store hele. Så kan man skubbe lidt rundt på det, hvis der kommer noget akut. På den måde sikrer vi os simpelthen, at vi kommer hele vejen rundt." (Sorø Kommune)

Morsø Kommune supplerer i interviewet:

"Der har ikke tidligere været nogen systematik. Jo, vi har lavet et kæmpe skema, fordi der ikke tidligere har været nogen oversigt over børnene, som vi har kunnet finde frem til. Vi er begyndt at systematisere med statistik og er godt i gang." (Morsø Kommune)

5 Børnesamtalen og inddragelse af anbragte børn og unge i tilsynet

Dette kapitel gennemgår de 10 deltagende kommuners besvarelse af spørgeskemaet med fokus på, om kommunerne har retningslinjer for samtale med barnet i henholdsvis det personrettede tilsyn og det driftsorienterede tilsyn. Der er ligeledes suppleret med interviewkommunernes uddybning af praksis.

Alle kommuner med retningslinjer på området oplyser, at sagsbehandleren får kendskab til barnets/den unges holdning til anbringelsen via en samtale. Stort set ingen kommuner har retningslinjer for at informere barnet/den unge om, at de har ret til en bisidder ved samtaler med kommunen.

Ingen kommuner anvender egentlig børnesamtaler ved driftstilsynet med anbringelsessteder. Der er heller ikke lovkrav herom, men flere af de undersøgte kommuner vælger at inddrage børn og unge, når der føres tilsyn på opholdssteder og institutioner. Det sker typisk via gruppesamtaler med flere anbragte børn på samme tid.

Det sker mere sjældent, at de anbragte børn inddrages ved tilsyn i plejefamilier. Ofte har plejefamilien kun en enkelt anbragt, og flere kommuner argumenterer for, at de egentlige børnesamtaler med de enkelte børn varetages af barnets/den unges sagsbehandler. En kommune oplyser, at de vil overveje fremover at inddrage børn og unge ved driftstilsynet i plejefamilier.

5.1 Børnesamtalen ved det personrettede tilsyn

Børnesamtalen er et væsentligt element i tilsynet med børn og unge anbragt uden for hjemmet. Det er således et lovkrav, at der ved det personrettede tilsyn med børn og unge anbragt uden for hjemmet, skal gennemføres en samtale med barnet på anbringelsesstedet. Det følger af servicelovens § 70, stk. 2.

§ 70.

Stk. 2. Ved anbringelse uden for hjemmet skal vurderingen af indsatsen efter stk. 1 og af behovet for revision af handleplanen ske på baggrund af det løbende tilsyn med barnet eller den unge, jf. § 148, stk. 1, og efter kontakt med forældremyndighedsindehaveren. Tilsynet efter § 148, stk. 1, skal omfatte mindst to årlige tilsynsbesøg på anbringelsesstedet, hvor kommunen taler med barnet eller den unge. Samtalen skal så vidt muligt finde sted uden tilstedeværelse af ansatte fra anbringelsesstedet. Vurderingen skal omfatte en stillingtagen til, hvorvidt andre forhold end de hidtil beskrevne, jf. § 140, er relevante, og i så fald skal disse indgå i en revideret handleplan.

Barnets holdning til anbringelsen

5 kommuner har oplyst, at de har retningslinjer for at føre personrettet tilsyn med anbragte børn og unge, *jf. kapitel 2*. Alle 5 kommuner sikrer ifølge kommunens retningslinjer barnets holdning til anbringelsen via en samtale med barnet og/eller observation af barnet. Nogle kommuner har desuden retningslinjer for samtale med barnets skole/institution og med pårørende til barnet, *jf. tabel 5.1*.

Tabel 5.1 Fremgår det af retningslinjerne, hvordan barnets holdning sikres ved tilsynsbesøget

	Antal	Procent
Ja, via samtale med barnet	5	50
Ja, via observation af barnet	5	50
Ja, via samtale med barnets skole/daginstitution	3	30
Ja, via samtale med pårørende til barnet	3	30
Ja, andet	0	0
Nej, det fremgår ikke af retningslinjerne/kommunen har ikke retningslinjer	5	50
Antal kommuner, der har besvaret	10	-

Note: Der har været mulighed for flere markeringer. En af de kommuner, der har svaret at det fremgår af retningslinjerne, at barnets holdning sikres gennem en samtale med barnet og med pårørende, er Hørsholm Kommune, som bemærker, at de ikke har interne retningslinjer, men rådgiveren taler med både barn og forældre. Kommunen tæller således i stedet med i rubrikken "Nej, det fremgår ikke af retningslinjerne". Sorø og Jammerbugt Kommuner har ikke besvaret spørgsmålet, da de ikke har retningslinjer, men kommunerne bemærker, at der altid finder en børnesamtale sted i forbindelse med tilsynet. Kommunerne tæller således med i rubrikken "Nej, det fremgår ikke af retningslinjerne".

Kommunerne har forskellige fremgangsmåder til at få barnets holdning frem. Sorø Kommune bruger en model i børnesamtalerne med tre huse (Signs of Safety). Samtalen tager udgangspunkt i tre huse, hvor barnet bliver bedt om at beskrive et hus, hvor det er godt at være, et hus, der er svært at være i samt til sidst drømmehuset.

"Den bruger de rigtig meget i børnesamtalen, og det synes de giver god mening. Børnene kan rigtig godt lide den, de tegner og fortæller i husene." (Sorø Kommune)

Information om barnets/den unges ret til bisidder

Børn har ret til at medbringe en bisidder blandt andet i forbindelse med en børnesamtale. Det fremgår af servicelovens § 48 a, stk. 1. Ved en bisidder forstås en personlig støtte for barnet. Der er ikke nogen aldersgrænse for, hvor gammel barnet skal være for at have en bisidder. Retten til bisidder er ikke en foranstaltning, men alene en ret som barnet kan gøre brug af efter eget behov.

§ 48 a

Et barn eller en ung, hvis sag behandles efter dette kapitel, har på ethvert tidspunkt af sagens behandling ret til at lade sig bistå af andre.

Stk. 2...

En kommune har retningslinjer for at informere barnet om retten til at medbringe en bisidder til samtalen, når der gennemføres tilsyn, jf. tabel 5.2.

Tabel 5.2 Retningslinjer for at informere barnet om retten til bisidder ved samtalen

	Antal	Procent
Ja	1	10
Nej	9	90
I alt	10	100

Note: Jammerbugt har ikke besvaret spørgsmålet, men bemærket at kommunen ingen retningslinjer har for det, hvorfor kommunen er talt med i tabellen i rubrikken "Nej". Sorø Kommune har svaret ja, men oplyser at kommunen ikke har retningslinjer, hvorfor kommunen i stedet tæller med under "Nej". Hørsholm har ikke besvaret spørgsmålet, men oplyst at de ikke har retningslinjer, hvorfor kommunen tæller med i rubrikken "Nej".

De fleste kommuner forholder sig til lovgivningen om, at barnet skal informeres om sine rettigheder.

"Der er ingen retningslinjer, men sagsbehandleren følger loven og orienterer om, at barnet har ret til en bisidder. Og i praksis undgås det, at det er plejefamilien, som vælges som bisidder." (Sorø Kommune)

Middelfart Kommune uddyber ved interviewet, at børnene i praksis sjældent anvender bisidder. De oplever, at det ofte er forældrene, som ønsker, at barnet medbringer en bisidder til børnesamtalen. Der kan opstå alliancer omkring barnet for at få barnet at medbringe en bisidder.

"Det er komplekst. Det handler om, at der er mange parter, der mener barnet er under påvirkning af for eksempel plejefamilien i en børnesag, selv om vi siger, at vi har siddet alene inde på værelset. Det kan være advokater, forældre, støttepersoner til forældrene, eller andre, som kan sprede ringe i vandet. - Så igen er vi nødt til at kigge konkret på sagerne." (Middelfart Kommune)

Middelfart Kommune oplyser, i det kommende DUBU system skal sagsbehandlere hver gang forholde sig til, om barnet/den unge er vejledt om retten til bisidder samt indberette dette i systemet.

5.2 Samtaler med anbragte børn ved driftstilsyn

Der er ikke samme lovkrav ved det driftsorienterede tilsyn om at gennemføre samtale med de anbragte børn, hverken ved tilsyn på opholdssteder, institutioner eller ved tilsyn i plejefamilier.

Ingen kommuner afholder egentlige børnesamtaler i det driftsorienterede tilsyn, men flere kommuner i undersøgelsen vælger at inddrage de anbragte børn og unge på anbringelsesstedet. Det sker typisk som gruppesamtaler med flere børn ad gangen. Andre kommuner lader sagsbehandleren have den direkte kontakt til de anbragte børn via den generelle opfølgning og det personrettede tilsyn.

5.2.1 Samtale med børnene ved tilsyn med plejefamilier

Vejle Kommune oplyser som den eneste kommune, at de har retningslinjer for, at der ved tilsynet med plejefamilier skal tales særskilt med de børn og unge, som er anbragt i familien, *jf. tabel 5.3*.

Tabel 5.3 Retningslinjernes beskrivelse af, om der skal afholdes møde med børn og unge anbragt i plejefamilien i forbindelse med driftsorienteret tilsyn

	Antal	Procent
Ja, der skal ifølge retningslinjerne altid holdes et særskilt møde	1	10
Ja, der skal ifølge retningslinjerne som oftest holdes et særskilt møde	1	10
Nej, der skal ifølge retningslinjerne ikke holdes et særskilt møde	3	30
Nej, der er ikke retningslinjer på området	5	50
I alt	10	100

Kommunerne udtrykker forskellige holdninger til, om de anbragte børn og unge skal inddrages i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn. Flere kommuner nævner, at samtaler med de anbragte børn og unge alene forestås af sagsbehandleren/familierådgiveren via det personrettede tilsyn. Det forklares med, at de anbragte børn og unge i forvejen har nok voksne, at skulle forholde sig til.

Sorø Kommune har overvejet at ændre på procedurerne, så der fremover tales med anbragte børn og unge i plejefamilier, men har besluttet ikke at gøre dette til en fast procedure:

"Det har holdt os tilbage, at vi ved at interviewe anbragte børn i plejefamilier, hvor der tit kun er et eller to børn, bringer børnene i en sårbar situation, idet de udtaler sig om en meget lille gruppe, nemlig deres plejemor og plejefar. Anbragte børn på andre døgntilbud interviewes i grupper og dermed har de mulighed for at være mere anonyme." (Sorø Kommune)

Personer til stede ved anmeldte driftsorienterede tilsynsbesøg i plejefamilier

Størstedelen af kommunerne har retningslinjer for, hvem der som udgangspunkt skal være til stede, når der føres anmeldt besøg ved plejefamilier, jf. tabel 5.4.

Tabel 5.4 Kommuner med retningslinjer for, hvem der skal være til stede ved anmeldte tilsynsbesøg

	Antal	Procent
Ja, kommunen har retningslinjer	7	70
Nej, kommunen har ingen retningslinjer	3	30
I alt	10	100

Interviewkommunerne uddyber i interviewet:

"Barnet er i en familie, og barnet er ikke hos én plejeforældre. Begge forældre er til stede, og det har vi ingen problemer med. Forældrene prioriterer det også, og de kan faktisk godt kan lide at få ført tilsyn. Det bliver aldrig et tema, at de ikke er der. De vil gerne have meget opfølgning og kontakt. Vores holdning er klart, at plejebarnet er i en plejefamilie, og derved også en plejemor og en plejefar." (Silkeborg Kommune)

"Som hovedregel skal begge plejeforældre være til stede, for jeg skal jo se hvad det er for nogle mennesker. Nogen gange synes jeg også det er rigtig godt, at børnene er der, både de biologiske og anbragte, for det giver et helhedsbillede af situationen derude." (Morsø Kommune)

"Vi appellerer til, at begge er til stede, men det er ikke altid. Det er svært, hvis den ene er i arbejde og så sige, at de skal tage en fridag, for nu kommer vi på tilsynsbesøg, der varer 45 min. Den der står på kontrakten er altid hjemme, og hvis de begge står på den, så er de hjemme begge to, hvis de har det som hovederhverv begge to. Men ellers ikke. Vi dækker jo ikke tabt arbejdsfortjeneste." (Middelfart Kommune)

Såfremt kommunen har retningslinjer, er de bedt om at besvare, hvem der i følge retningslinjerne skal være til stede ved anmeldte tilsynsbesøg. I 6 af de 7 kommuner, der har retningslinjer, fremgår det, at plejeforældrene skal være til stede. Som det fremgik i afsnit 5.2.1 skal også de børn og unge, som er anbragt i plejefamilien, som udgangspunkt være til stede ved tilsynsbesøget i Vejle Kommune, jf. tabel 5.5.

Tabel 5.5 Retningslinjer for, hvem der skal være til stede ved anmeldte tilsynsbesøg i plejefamilier

	Antal	Procent
Barnets bisidder	0	0
Anbragte børn og unge	1	10
Pårørende til anbragte børn og unge	0	0
Plejeforældre	6	100
Andre	1	10

Note: Der har været mulighed for flere markeringer. 6 kommuner har besvaret spørgsmålet. Ingen har svaret "Andre", men Jammerbugt nævner i bemærkningerne, at også biologiske børn som udgangspunkt skal være til stede. Derfor er der tilføjet en markering i "andre".

I Jammerbugt Kommune er det besluttet, at også biologiske børn skal inddrages efter behov. Af kommunens retningslinjer fremgår det:

"I plejefamilier med anbragte børn er der aspekter af tilsynet, der er relevante i forhold til såvel konsulent som rådgiver, men det skal tilstræbes at adskille disse to funktioner/roller. Det betyder, at generelle tilsynsbesøg som hovedregel aflægges alene af konsulenten, men at det bør tilstræbes at samarbejdet mellem konsulent og rådgiver sikrer, at relevante oplysninger tilgår hinanden. Konsulenten kan fx blive opmærksom på ændringer i familien eller på forhold omkring et konkret plejebarn, som rådgiveren bør informeres om, og på samme måde kan rådgiveren komme i besiddelse af oplysninger, der bør gives videre til konsulenten. Hvis det vurderes hensigtsmæssigt, kan rådgiver og konsulent aflægge et fælles besøg.

Plejefamiliens egne børn bør i et eller andet omfang inddrages i tilsynet – afhængigt af deres alder, modenhed og familiens øvrige situation. Konsulenten bør på forhånd orientere plejefamilien om, hvorvidt familiens børn bør være hjemme ved et forestående tilsynsbesøg." (Administrationsgrundlag, Jammerbugt Kommune, Godkendelses- og tilsynsafsnittet)

Sorø Kommune har ikke for nuværende retningslinjer, men vil udarbejde retningslinjer, der beskriver, familiens egne børn skal være til stede i tilsynet eller dele af tilsynet. I godkendelsesfasen bliver der talt med familiens egne børn, hvorfor det giver god mening også at inddrage dem i tilsynet.

5.2.2 Samtaler med anbragte børn ved tilsyn med opholdssteder og institutioner

I 7 ud af de 9 kommuner, som har ansvaret for at føre tilsyn med opholdssteder og institutioner, er der fastsat retningslinjer for, at den tilsynsførende skal tale med børnene ved tilsynet, *jf. tabel 5.6.*

Tabel 5.6 Retningslinjer for, om der skal tales med anbragte børn ved et driftsorienteret tilsyn på opholdssteder og institutioner

	Antal	Procent
Ja kommunen har retningslinjer	7	78
Nej, kommunen har ikke retningslinjer	2	22
I alt	9	100

Note: Hørsholm Kommune fører ikke tilsyn med opholdssteder eller institutioner og har derfor ikke besvaret spørgsmålet.

2 kommuner har således ikke retningslinjer for, om der skal tales med børnene. En af de kommuner er Silkeborg Kommune, som bemærker, at det er noget kommunen er meget opmærksom på. Kommunen bemærker, at tilsynet ved behov taler med børnene i et gruppeinterview.

Interviewkommunerne fortæller, at de er opmærksomme på børnenes rolle i det driftsorienterede tilsyn. Kommunerne benytter sig af gruppeinterviews, og lader samtalen handle om forholdene på opholdsstedet og institutionen. En kommune fortæller, at det er vigtigt, at børnene ikke skal forholde sig til endnu en sagsbehandler, og samtidig pointerer kommunen, at de tilsynsførende ikke kommer ofte nok til at skabe samme stærke relationer til børnene på stedet, som en sagsbehandler kan.

I Aarhus Kommune er praksis, at der inden det driftsorienterede tilsyn indhentes handleplaner i anonymiseret form og der gennemføres gruppesamtaler med anbragte børn i tilknytning til besøget.

6 Opfølgning og reaktioner på tilsynsbesøg

I dette kapitel er der fokus på, om kommunen har retningslinjer for opfølgning på et tilsynsbesøg, herunder i hvilken form kommunerne formidler resultaterne fra tilsyn og hvilke reaktioner, kommunerne bruger i opfølgningen på tilsynsbesøg.

Kapitlet viser, at

- 8 ud af de 10 kommuner har retningslinjer for, hvordan tilsynsførende følger op på driftsorienterede tilsynsbesøg på opholdssteder og institutioner, mens
- 6 kommuner har retningslinjer for opfølgning på driftsorienterede tilsynsbesøg med plejefamilier, og
- 4 kommuner har retningslinjer for opfølgning på personrelaterede tilsynsbesøg.

Der er således en tendens til, at kommunerne traditionelt set har udførlige retningslinjer for opfølgning, når det gælder tilsyn på opholdssteder og institutioner, mens ikke alle kommuner har retningslinjer for de øvrige tilsyn. 3 kommuner planlægger at udarbejde retningslinjer for opfølgning på personrelaterede tilsynsbesøg inden udgang af 2011.

Når det gælder formidling af resultaterne fra tilsyn, formidles der altid til opholdsstedet eller institutionen i de driftsorienterede tilsyn, mens der i 6 ud af 10 kommuner er faste retningslinjer for at orientere plejefamilien. I det personrelaterede tilsyn orienterer 6 ud af 10 kommuner, ifølge de kommunens retningslinjer, forældremyndighedsindehaverne.

Størstedelen af kommunerne opererer med grader af påtaler i det driftsorienterede tilsyn med opholdssteder og institutioner, og nogle kommuner har inden for det seneste år frataget godkendelser af plejefamilier eller opholdssteder. Kommunerne har således i opfølgningen fokus på handlemuligheder i forhold til opholdsstederne.

6.1 Opfølgning på tilsynsbesøget

Spørgsmålene omkring opfølgning på tilsynsbesøget retter sig mod kommunernes retningslinjer for at behandle de informationer, som resultaterne fra tilsyn rummer.

6.1.1 Opfølgning på personrettet tilsynsbesøg

Ikke alle kommuner har retningslinjer for, hvordan der skal følges op på det personrettede tilsynsbesøg. 4 kommuner har retningslinjer, 3 kommuner har ingen retningslinjer, mens andre 3 kommuner planlægger at udarbejde retningslinjer, *jf. tabel 6.1*.

Tabel 6.1 Retningslinjer for opfølgning på det personrettede tilsyn

	Antal	Procent
Ja, kommunen har retningslinjer	4	40
Nej, kommunen har ingen retningslinjer	3	30
Nej, men planlægger at udarbejde retningslinjer for opfølgning inden udgangen af 2011	3	30
I alt	10	100

Note: Morsø Kommune har ikke besvaret, men oplyst til interviewet at kommunen ikke har retningslinjer på området, hvorfor der er tilføjet en markering i "Nej, kommunen har ingen retningslinjer."

Sorø Kommune har ikke retningslinjer for det personrettede tilsyn og således heller ingen retningslinjer for opfølgning på tilsynsbesøget. De oplyser til interviewet, at spørgsmålene er besvaret ud fra praksis i kommunen, da kommunen i praksis ikke arbejder med skriftlige retningslinjer, men med fælles værdier og normer.

Middelfart Kommune har ikke retningslinjer og bemærker:

"Ved bekymring/usikkerhed drøftes sagen med en leder."

Kommunerne følger især op på tilsynsbesøget ved at revidere handleplan.

Orientering om resultaterne fra tilsynet

6 kommuner har retningslinjer for at orientere forældremyndighedsindehaver om konklusionerne fra det personrettede tilsynsbesøg. 4 ud af 10 kommuner har retningslinjer for, at også barnet/den unge og plejeforældre skal orienteres, *jf. tabel 6.2.*

Tabel 6.2 Retningslinjernes beskrivelser af, hvem der skal orienteres om konklusionerne fra det personrettede tilsyn

	Antal	Procent
Barnet/ den unge	4	40
Barnet/ den unges sagsbehandler (hvis denne ikke er den tilsynsførende)	3	30
Plejefamilie	4	40
Forældremyndighedsindehavere	6	60
Godkendende kommune (i tilfælde af at barnet/den unge er anbragt i anden kommune)	0	0
Andre kommuner som har anbragt børn og unge på anbringelsesstedet	0	0
Fremgår ikke af retningslinjerne	2	20
Andre	0	0
Antal kommuner, der har besvaret	8	-

Note: Der har været mulighed for flere svarmuligheder, hvorfor procenterne ikke summer til 100. Jammerbugt og Morsø Kommuner har ikke besvaret spørgsmålet, da kommunen ikke har retningslinjer jf. tabel 6.1.

Ingen kommuner har faste retningslinjer om at informere den kommune, som har godkendt anbringelsesstedet i de tilfælde, hvor barnet er anbragt uden for handlekommune. Det er heller ikke indarbejdet i kommunernes retningslinjer at informere andre kommuner, som har børn anbragt på anbringelsesstedet. Denne problematik uddybes i kapitel 7 om udveksling af oplysninger med andre kommuner.

"Godkendende kommune kontaktes, såfremt der opstår bekymringer i forhold til plejefamiliens kompetencer i forhold til opgaven." (Frederiksberg Kommune)

Sorø Kommune supplerer til interviewet:

"Vi spørger ind til om børnene kan genkende det, der er skrevet ned. Større børn eller unge får handleplanen. Børn over 12 år, forældrene osv. skal skrive under på handleplanen." (Sorø Kommune)

6.1.2 Opfølgning på driftsorienterede tilsynsbesøg i plejefamilier

I 6 af de deltagende 10 kommuner har kommunen udarbejdet retningslinjer for, hvordan der følges op på et driftsorienteret tilsyn i en plejefamilie. Én kommune (Greve) planlægger at udarbejde retningslinjer inden udgangen af 2011. 3 kommuner oplyser, at de ikke har retningslinjer for opfølgning, jf. tabel 6.3.

Tabel 6.3 Kommuner med retningslinjer for opfølgning på tilsynsbesøg i plejefamilie

	Antal	Procent
Ja, kommunen har retningslinjer	6	60
Nej, kommunen har ikke retningslinjer	3	30
Nej, men planlægger at udarbejde retningslinjer inden udgangen af 2011	1	10
I alt	10	100

Morsø Kommune uddyber ved interviewet, at der udfyldes et skema under tilsynsbesøget, som lægges på sagen efterfølgende. Hvis plejefamilien ønsker en ændring i godkendelsen på grund af nye forhold, så får plejefamilien en ny godkendelse, hvis konsulenten vurderer at forholdene kan danne ramme for en ny godkendelse.

Orientering om resultaterne af tilsynsbesøget

Resultatet af tilsynsbesøget meddeles ofte plejefamilien, *jf. tabel 6.4*. Flere kommuner svarer, at også sagsbehandleren for børn og unge anbragt i familien får besked om tilsynets konklusioner. Det er imidlertid ikke noget, som sker rutinemæssigt efter hvert tilsynsbesøg, idet kommunerne bemærker, at tilbagemelding primært eller alene sker, hvis tilsynet giver anledning til bekymring.

Tabel 6.4 Praxis for, hvem resultaterne fra det driftsorienterede tilsyn i plejefamilier formidles til

	Antal	Procent
Sagsbehandler for børn og unge fra egen kommune anbragt hos plejefamilien	6	60
Sagsbehandler for børn og unge fra anden kommune anbragt hos plejefamilien	4	40
Offentligheden generelt – f.eks. via kommunens hjemmeside	0	0
Børn og unge tilknyttet plejefamilien	0	0
Plejefamilien	6	60
Andre	2	20

Note: 9 kommuner har besvaret spørgsmålet. Der har været mulighed for flere svarmuligheder, hvorfor procenterne ikke summer til 100. Greve har ikke besvaret spørgsmålet.

I Vejle Kommune er der ikke for nuværende regler om at informere plejefamilier om tilsynet, men Vejle Kommune planlægger at digitalisere journalsystemet således, at plejefamilier kan få direkte elektronisk adgang til egen journal og dermed resultat af tilsynet.

I Hørsholm Kommune meddeles resultatet af tilsynsbesøget til teamleder i familieafdelingen. Kun ved problemer vil den kommune eller sagsbehandler, der har børn anbragt i familien, blive kontaktet.

Afrapportering af tilsynsbesøget

Der er ikke, udover almindelig notatpligt, formkrav til, hvordan tilsynsbesøget skal dokumenteres.

I 5 af de 10 kommuner udarbejdes der en egentlig skriftlig redegørelse om tilsynsbesøget, mens der i 4 kommuner udarbejdes et notat i journalen eller det formidles skriftlig på anden vis. Hvis tilsynet oplever problemer eller bekymringer orienteres anbringende kommune eller egne sagsbehandlere pr. brev. I Middelfart Kommune formidles resultaterne mundtligt, *jf. tabel 6.5.*

Tabel 6.5 Praxis for, hvilken form konklusionen fra det driftsorienterede tilsynsbesøg i plejefamilier formidles i

	Antal	Procent
Mundtligt	1	10
Skriftlig redegørelse	5	50
Andet (Notat i journalen, orienteringsskrivelse, brev mv.)	4	40
I alt	10	100

Greve Kommune udarbejder ikke en egentlig skriftlig rapport om tilsynsbesøget, men bemærker i spørgeskemaet, at:

".. resultatet noteres i journalen. Derfor er der ingen tradition for, hvem der skal orienteres."

Silkeborg Kommune fortæller til interviewet, at der typisk udarbejdes en tilsynsrapport, som tager udgangspunkt i en interviewguide, gennemgået hos plejefamilien. Den tilsynsførende sender efterfølgende en mail til barnets rådgiver og giver adgang til at se rapporten i systemet, så kan barnets rådgiver orientere sig. I forlængelse af tilsynet afklares eventuel opfølgning.

6.1.3 Opfølgning på driftsorienteret tilsynsbesøg på opholdssteder og institutioner

Stort set alle deltagende kommuner har retningslinjer for, hvordan der skal følges op på tilsynsbesøg på opholdssteder og institutioner, *jf. tabel 6.6.* Sorø Kommune har ikke retningslinjer for opfølgningen, men følger op med belysning af uafklarede spørgsmål.

Tabel 6.6 Retningslinjer for opfølgning på tilsyn

	Antal	Procent
Ja	8	89
Nej	1	11
Nej, men planlægger at udarbejde retningslinjer inden udgangen af 2011	0	0
I alt	9	100

Note: Hørsholm Kommune fører ikke tilsyn med opholdssteder eller institutioner og har derfor ikke besvaret spørgsmålet.

Vejle Kommune uddyber, at de har interne procedurer for at drøfte status på sidste tilsynsbesøg og aftaler, hvis der skal følges op inden næste planlagte tilsyn.

Silkeborg Kommune kommer i interviewet ind på den løbende proces, som kommunen ser tilsynet være en del af.

"Vi korrigerer løbende. Der er jo hele tiden noget nyt. Så vi kan ikke vide i januar 2011, hvad temaerne skal være for tilsyn hele året. Det troede vi i starten, sådan er virkeligheden bare slet ikke. Lige nu er der et stort fokus på området, som gør, at mange af opholdsstederne bløder bogstavelig talt, fordi der ikke er tilstrækkelig med børn, så er vi nødt til at korrigere vores tilsyn. Tilsynet skal nu blandt andet sikre, at der er det personale der skal være, og at børnene får det godkendelse siger. Det vidste vi ikke i starten af 2011." (Silkeborg Kommune)

Middelfart Kommune har, som nævnt i kapitel 3, entreret med Faaborg-Midtfyn Kommune om tilsynet på opholdssteder. Kommunen er i løbende mundtlig dialog med Faaborg-Midtfyn Kommune omkring opholdsstederne, og kommunen har et årligt møde med tilsynsenheden, hvor tilsynet gennemgås. Kommunen betegner mødet som en del af opfølgningen på tilsynet.

"Vi har et årligt møde, hvor vi løber samtlige opholdssteder igennem. Vi bliver enige om en strategi for eksempelvis et skærpet tilsyn." (Middelfart Kommune)

Afrapportering af konklusionerne fra tilsynsbesøget

Resultatet formidles i alle de deltagende kommuner som en skriftlig redegørelse, jf. tabel 6.7. Frederiksberg og Middelfart Kommuner formidler endvidere mundtligt. Morsø Kommune angiver, at de også formidler gennem KMD sag.

Tabel 6.7 Praksis for, hvilken form konklusionerne fra det driftsorienterede tilsyn på opholdssteder og institutioner formidles i

	Antal	Procent
Mundtligt	2	22
Skriftlig redegørelse	9	100
Andet (Notat i journalen, orienteringsskrivelse, brev mv.)	1	11
Antal kommuner der har besvaret	9	-

Note: Der har været mulighed for flere svarmuligheder, hvorfor procenterne ikke summer til 100. Hørsholm Kommune fører ikke tilsyn med opholdssteder eller institutioner og har derfor ikke besvaret spørgsmålet.

Resultaterne fra tilsynsbesøget formidles altid til institutionen/opholdsstedet. Derudover formidler 7 af kommunerne til et relevant stående politisk udvalg og 3 kommuner til offentligheden generelt, eksempelvis gennem kommunens hjemmeside, *jf. tabel 6.8.*

Tabel 6.8 Praksis for, hvem resultatet af tilsynet på opholdssteder og institutioner formidles til

	Antal	Procent
Kommunalbestyrelsen	1	11
Relevant stående politisk udvalg	7	77
Sagsbehandler for børn og unge anbragt på institutionen fra egen kommune	1	11
Sagsbehandler for børn og unge anbragt på institutionen fra anden kommune	0	0
Offentligheden generelt – f.eks. via kommunens hjemmeside	3	33
Børn og unge tilknyttet opholdsstedet/institutionen	1	11
Forældre/familiemedlemmer til børn og unge tilknyttet opholdsstedet/institutionen	0	0
Institutionen/opholdsstedet	9	100
Andre	5	55
Antal kommuner der har besvaret	9	-

Note: Der har været mulighed for flere svarmuligheder, hvorfor procenterne ikke summer til 100. Hørsholm Kommune fører ikke tilsyn med opholdssteder eller institutioner og har derfor ikke besvaret spørgsmålet.

Enkelte af de deltagende kommuner formidler enten til kommunalbestyrelsen, sagsbehandleren, børn og unge tilknyttet opholdsstedet/institutionen. Frederiksberg Kommune formidler også resultaterne fra tilsynsbesøg til bestyrelserne for institutionerne og forældrerepræsentanterne. Nogle tilbud lægger efterfølgende resultaterne på Tilbudsportalen.

På opfordring fra det politiske udvalg orienterer tilsynsførende i Silkeborg Kommune om konklusionerne fra tilsynene, hvilket de har gode erfaringer med.

"Politikerne hæftede sig ved konklusionerne. De registrerede, at vi bruger forskellige betoning i vores vurderinger. Jeg er bare glad for de kunne se det, for det handler om vores myndighedsfunktion. For hvad er det vi kan, ja vi kan trække deres godkendelse, men hvad kan vi derudover?" (Silkeborg Kommune)

6.2 Reaktioner efter et tilsynsbesøg

De 10 kommuner har besvaret spørgsmålet, der klarlægger om, der gennem retningslinjer er fastsat en bestemt praksis for håndtering af informationer, som der fremkommer på et tilsynsbesøg. Der er særlig tænkt på situationer, hvor informationerne giver anledning til bekymringer hos sagsbehandleren eller den tilsynsførende.

6.2.1 Reaktioner på bekymringer i det personrelaterede tilsyn

I halvdelen af kommunerne er der ikke retningslinjer for, hvordan tilsynsførende skal reagere på bekymringer fra et tilsynsbesøg, jf. tabel 6.9.

Tabel 6.9 Retningslinjernes beskrivelse af, hvordan bekymringer fra et personrettet tilsynsbesøg skal håndteres

	Antal	Procent
Ja, det fremgår af retningslinjerne	3	38
Nej, det fremgår ikke af retningslinjerne	5	63
I alt	8	100

Note: Jammerbugt og Morsø Kommuner har ikke besvaret spørgsmålet, da de ikke har retningslinjer jf. tabel 6.1. Et negativt svar kan ses som udtryk for, at kommunen ikke har retningslinjer.

Stort set alle kommuner uddyber dog enstemmigt, at ved bekymring drøftes bekymringen på et teammøde med øvrige sagsbehandlere og teamleder.

Middelfart og Sorø Kommuner følger op i interviewet:

"Sagsbehandleren går straks til ledelsen. Vi har sparringsteam møder hver 14. dag. Hvis det ikke kan vente, eksempelvis hvis et barn mistrives, eller der er en underretning. Så er ledelsen inde over, og der bliver lavet en plan for, hvordan vi agerer. Eksempelvis om politiet skal involveres." (Middelfart Kommune)

"Vi flytter ikke bare børn, hvis de fortæller noget dårligt, men vi går virkelig ind og ser på det. Hvis børnene fortæller nogen ting, så går vi lige tilbage og vender det. Vi skal se på, om det er en enkelt episode eller over længere tid mv. Vi reagerer aldrig, når vi sidder derude, som regel drøftes det i kommunen først, men vi har da været ude for en så slem

sag, at vi næste dag kørte ud og flyttede børnene og politianmeldte sagen. Vi handler ikke akut på det hele, det er jo svære sager.” (Sorø Kommune)

4 kommuner svarer positivt på, at kommunen inden for det seneste år har oplevet, at resultatet fra et personrelateret tilsynsbesøg har ført til beslutning om at gennemføre et ekstraordinært anmeldt eller uanmeldt driftsorienteret tilsynsbesøg på anbringelsesstedet, jf. tabel 6.10.

Tabel 6.10 Kommuner, hvor resultatet af et personrettet tilsyn har ført til et ekstraordinært driftsorienteret tilsyn inden for det seneste år

	Antal	Procent
Ja, kommunen har oplevet dette	4	44
Nej, kommunen har ikke oplevet dette	5	56
I alt	9	100

Note: Aarhus Kommune har ikke besvaret spørgsmålet, men bemærker at det ikke er registreret.

Silkeborg Kommune uddyber ved interviewet:

”Det sker ofte og det går begge veje. Det, der ofte sker, er, at rådgiveren kommer tilbage og siger: måske skal denne familie have lidt supervision eller noget lignende. Jamen, det sker hele tiden, at tilsynene påvirker hinanden.” (Silkeborg Kommune)

Omvendt har to kommuner oplevet, at der via et driftsorienteret tilsyn er truffet beslutning om at flytte et barn fra et anbringelsessted, jf. tabel 6.11.

Tabel 6.11 Kommuner, der har oplevet et flytte et anbragt barn på baggrund af oplysninger fra et driftsorienteret tilsynsbesøg på anbringelsesstedet

	Antal	Procent
Ja, kommunen har oplevet dette	2	22
Nej, kommunen har ikke oplevet dette	7	78
I alt	9	100

Note: Aarhus Kommune har ikke besvaret spørgsmålet, men bemærker at det ikke er registreret på overordnet plan, men vil kunne fremgå af journalen.

Halvdelen af kommunerne har retningslinjer for at informere eventuelt godkendende kommune, hvis et barn flyttes fra et anbringelsessted på grund af omstændigheder på anbringelsesstedet, jf. tabel 6.12.

Tabel 6.12 Retningslinjer for at den godkendende kommune orienteres om årsag til flytning

	Antal	Procent
Ja, kommunen har retningslinjer	5	56
Nej, kommunen har ikke retningslinjer	4	44
I alt	9	100

Note: Jammerbugt Kommune har ikke besvaret spørgsmålet og bemærker at kommunen ikke har retningslinjer.

Flere af de deltagende kommuner nævner, at de ikke har retningslinjer herfor, men at det er praksis at orientere godkendende kommune, hvis flytningen skyldes forhold på anbringelsesstedet. Det kan for eksempel være alkoholproblemer i plejefamilien og lignende. I Vejle Kommune involveres afdelingslederen/teamlederen altid, og det er denne, som er ansvarlig for at orientere den kommune, som skal føre det driftsorienterede tilsyn.

6.2.2 Reaktioner i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn hos plejefamilier

I 7 af de 10 kommuner har et driftsorienteret tilsyn i en plejefamilie inden for det seneste år ført til, at det er besluttet at føre skærpet tilsyn med familien. Vejle Kommune har ført eller fører skærpet tilsyn med 3 plejefamilier, mens de øvrige har besluttet skærpet tilsyn i mellem 1 og 2 plejefamilier.

3 kommuner har inden for det seneste år oplevet at fratage godkendelsen af en generelt godkendt plejefamilien, *jf. tabel 6.13*.

Tabel 6.13 Plejefamilier, hvor godkendelse er frataget

	Antal	Procent
En generelt godkendt plejefamilie	3	30
En kommunal plejefamilie	0	0
I alt	10	100

Note: Sorø, Silkeborg og Greve har svaret positivt på spørgsmålet.

Vejle Kommune bemærker, at de ikke har haft egentlige sager hvor godkendelsen er frataget, men nogle familier har fået reduceret omfanget af godkendelsen. Det samme har været tilfældet i Sorø, hvor en godkendelse blev gjort mindre, så familien blev konkret godkendt til et mindre barn. Relationen mellem familien og barnet var et mere tungtvejende argument i forhold til helt at fratage godkendelsen.

Sorø Kommune supplerer til interviewet:

"Det er ikke nemt at inddrage en godkendelse, det rejser naturligvis følelser. Det kan være nogle børn, de har haft gennem længere tid. Det er en individuel vurdering, hver eneste gang" (Sorø Kommune)

Silkeborg Kommune uddyber til interviewet:

"Det er helt fair, at vi har bevisbyrden. Det er os, der er fagpersoner på det her, os der skal træffe de faglige afgørelser, og det er vores afgørelse, som skal kunne holde til enhver tid. Det synes jeg, er helt rimeligt. Familierne har selvfølgelig en retssikkerhed, der skal varetages." (Silkeborg Kommune)

Kommunale plejefamilier blev indført med Barnet Reform 1. januar 2011. Ingen af de interviewede kommuner har endnu ansat denne type plejefamilier og har dermed ikke frataget en godkendelse.

6.2.3 Reaktionen i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn på opholdssteder og institutioner

7 kommuner opererer med forskellige grader af påtale i forbindelse med tilsyn, mens to kommuner ikke gør, *jf. tabel 6.14.*

Tabel 6.14 Opereres der med grader af påtaler i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn på opholdssteder og institutioner

	Antal	Procent
Ja	7	78
Nej	2	22
I alt	9	100

Note: Hørsholm Kommune fører ikke tilsyn med opholdssteder eller institutioner og har derfor ikke besvaret spørgsmålet.

En af de kommuner, der svarer, at der ikke opereres med grader af påtaler i forbindelse med tilsyn, er Jammerbugt Kommune, som bemærker, at tilsynet ses som en proces og sker i dialog med opholdstedet.

Flere af de kommuner, der har besvaret spørgsmålet positivt, uddybede svaret. Frederiksberg Kommune gør opmærksom på, at der opereres med grader af påtaler ved uregelmæssigheder, eksempelvis manglende indberetning af magtanvendelser indenfor den lovpligtige frist. Aarhus Kommune opererer med anbefalinger, henstillinger og påbud, og kategoriserer dem som: kan, bør og skal.

Silkeborg Kommune bemærker, at de arbejder med anbefalinger, påbud/henstillinger og ophævelse af godkendelse eller dele af den. I interviewet fortæller Silkeborg Kommune, at de savner handlemuligheder i lovgivningen i forhold til at stille krav til de private opholdssteder.

Det handler eksempelvis om, at kommunen efter en ændring i lovgivningen ikke længere godkender anvendelsen af overskuddet på opholdssteder samt at kommunen ikke kan stille krav om uddannet personale på opholdssteder. Kommunen ser det især som problematisk, da de som godkendende kommune over for anbringende kommuner skal sikre, at der er sammenhæng mellem pris og kvalitet.

"Vores handlemuligheder er blevet mere begrænsede. Vi kan ikke tage ansvaret for at sikre kvaliteten, hvis vi samtidig ikke må stille kriterier for – ud fra en faglig vurdering – hvad der skal være af for eksempel uddannet personale i forhold til målgruppen."
(Silkeborg Kommune)

Morsø Kommune har i spørgeskemaet bemærket, at der først gives en mindre påtale, den følges op på, og hvis denne påtale ikke opfyldes gives en skærpet påtale.

Morsø Kommune uddyber i interviewet ligesom Silkeborg Kommune, at det handler om at se til, at kvaliteten er i orden.

"Det er en balancegang for tilsynet. Det er jo fint nok, at de tilpasser personalet i forhold til de børn de har, men vores opgave er jo at være sikker på at selv med nedsat personalemængde, så kan de løse den opgave, som de egentlig siger, de kan." (Morsø Kommune)

Påbud der har givet anledning til et skærpet tilsyn

Der er 6 kommuner, som har angivet, at der ikke er givet påbud til hverken døgninstitutioner eller opholdssteder, som har givet anledning til skærpet tilsyn. Aarhus Kommune bemærker, at kommunen ikke bruger begrebet, men at nogle tilbud kan modtage ekstra besøg.

Vejle og Morsø Kommuner har angivet, at påbud har givet anledning til et skærpet tilsyn, og Jammerbugt Kommune bemærker, at i forbindelse med lukning af en større organisation, har der været anledning til flere påbud og skærpede tilsyn.

Endelig har Sorø kommune bemærket, at kommunen har haft et øjeblikkeligt skærpet økonomisk tilsyn på et opholdssted. Optakten til det skærpede økonomiske tilsyn var ikke en del af en proces, som indeholdt et påbud.

Sorø Kommune følger op til interviewet:

"Det vi gjorde med det skærpede økonomiske tilsyn var, at vi indkaldte lederen og bestyrelsen, da det var en fond, til et møde, hvor vi gennemgik, hvad vi mente der var uheldige omstændigheder. De var under skærpet økonomisk tilsyn i et halvt år, hvor vi tog stikprøver, og bad dem om at indsende forskellige oplysninger, så vi kunne følge med i, hvordan økonomien gik. Og da det halve år var gået var det rettet op, og så ophævede vi det skærpede økonomiske tilsyn." (Sorø Kommune)

Frataget godkendelse

7 af de deltagende kommuner har tilkendegivet, om de har frataget en godkendelse inden for det seneste år. I 2 tilfælde har en af kommunerne frataget en godkendelse inden for det sidste år, *jf. tabel 6.15*.

Tabel 6.15 Institutioner og opholdssteder, som har fået frataget godkendelse inden for det seneste år

	Antal	Procent
En døgninstitution	0	0
Et opholdssted	2	29
Kommuner der har bemærket, at der ikke er frataget godkendelse inden for det seneste år	5	71
Kommuner der har besvaret	7	-

Kilde: Hørsholm Kommune fører ikke tilsyn med opholdssteder eller institutioner og har derfor ikke besvaret spørgsmålet. Morsø og Middelfart har ikke besvaret spørgsmålet.

Vejle Kommune bemærker: *"Der er lukket 2 opholdssteder efter fælles enighed om manglende fremtidsperspektiver."*

Silkeborg Kommune har erfaringer med at håndtere kritisable forhold på opholdssteder og institutioner og uddyber ved interviewet:

"Vi har været på et pædagogisk tilsyn på et opholdssted, hvor vi oplevede at ét barn tager uforholdsmæssige mange ressourcer fra de andre børn. Og der har vi sagt til det pågældende opholdssted, at barnet ikke tilhører målgruppen, så I kan vælge at barnet skal flytte, eller ansøge anbringende kommune om x antal timer sådan så barnet stadig kan være her. Det har vi gjort et par gange. Så får de en anden takst." (Silkeborg Kommune)

7 Oplysningsgrundlaget i tilsynet og udveksling af oplysninger mellem kommuner

Kapitlet omhandler det oplysningsgrundlag kommunerne fører tilsyn på, samt i hvilket omfang kommunerne udveksler information om driftsorienterede tilsynsbesøg og tilsyn med anbragte børn og unge. Der er fokus både på udvekslingen af oplysninger inden for kommunen – det vil sige mellem tilsynsførende og sagsbehandler - samt informationsudveksling mellem kommunerne, når der sker anbringelser på tværs af kommunegrænserne.

Kapitlet konkluderer blandt andet, at:

- kommunerne sjældent anvender oplysninger fra det driftsorienterede tilsyn, når der føres personrettet tilsyn med børn og unge
- ved driftsorienteret tilsyn i plejefamilier og på opholdssteder/institutioner benyttes tidligere tilsynsrapporter fra driftsorienterede tilsyn i stort omfang
- få kommuner har retningslinjer for at indhente oplysninger fra andre kommuner, som anvender anbringelsesstedet (det gælder både plejefamilier og opholdssteder/institutioner)
- lidt under halvdelen af kommunerne anvender handleplaner for de anbragte børn, når de fører driftsorienteret tilsyn (gælder både for plejefamilier og opholdssteder/institutioner).

7.1 Oplysningsgrundlag for tilsynet

7.1.1 Oplysninger ved tilsyn med anbragte børn og unge

I tilsynet med børn og unge anbragt uden for hjemmet anvender stort set alle kommunerne barnets handleplan, oplysninger fra skole/institution og oplysninger fra barnets forældre som udgangspunkt for tilsynet, *jf. tabel 7.1.*

Tabel 7.1 Oplysningsgrundlag for det personrettede tilsyn

	Antal	Procent
Oplysninger fra handleplanen	9	90
Tilsynsrapport fra driftsorienteret tilsyn	0	0
Oplysninger fra skole/institution	8	80
Oplysninger fra barnets forældre	10	100
Udtalelse fra anbringelsesstedet	10	100
Andet	0	0
Antal kommuner der har besvaret	10	-

Note: Der har været mulighed for flere svarmuligheder, hvorfor procenterne ikke summer til 100.

Ingen kommuner oplyser, at de anvender tilsynsrapport fra det driftsorienterede tilsyn med plejefamilien eller opholdsstedet/institutionen.

Silkeborg Kommune uddyber ved interviewet, at oplysningsgrundlaget afhænger af anbringelsessted. Hvis barnet er anbragt på institution/opholdssted, så indhentes en statusrapport om barnet inden mødet. Hvis barnet er anbragt i plejefamilie, så indhentes der udtalelse fra for eksempel skole, daginstitution og biologiske forældre.

8 ud af de 10 kommuner svarer, at de aldrig indhenter oplysninger fra den kommune, som har godkendt anbringelsesstedet i de tilfælde, hvor barnet er anbragt i en anden kommune. Frederiksberg Kommune og Morsø kommune oplyser, at de ofte indhenter oplysninger fra anden kommune, *jf. tabel 7.2*.

Tabel 7.2 Oplysninger fra den godkendende kommune

	Antal	Procent
Ja, der indhentes altid oplysninger	0	0
Ja, der indhentes ofte oplysninger	2	20
Nej, der indhentes aldrig oplysninger	8	80
I alt	10	100

Til dette uddyber kommunerne, at de forventer, at der er den nødvendige godkendelse, og at de vil blive kontaktet, hvis stedet ikke opfylder betingelserne for at have børn anbragt.

Greve Kommune uddyber for eksempel, at godkendende kommunes registrering og oplysningerne på Tilbudsportalen er nok til, at de stoler på stedet.

"Stedet er godkendt i Tilbudsportalen, der er udarbejdet kontrakt med formål, økonomi, som er godkendt af nærværende kommune." (Greve Kommune)

Andre kommuner bemærker, at de indhenter oplysninger, hvis sagsbehandleren bliver opmærksom på, at der kan være problemer på stedet.

7.1.2 Oplysning ved driftsorienteret tilsyn med plejefamilier

Udover den generelle godkendelse benytter stort set alle kommunerne tidligere tilsynsrapporter som udgangspunkt for at føre driftstilsyn med plejefamilier. Herudover anvender en mindre del af kommunerne handleplaner for de børn og unge (hvis det er børn anbragt af egen kommune), som er anbragt på stedet samt information fra andre kommuner, der aktuelt benytter familien, *jf. tabel 7.3*.

Tabel 7.3 Oplysningsgrundlag for tilsynet

	Antal	Procent
Tidligere tilsynsrapporter	8	80
Handleplaner for de børn og unge, som er anbragt på stedet	4	40
Ansættelsesaftale	3	30
Information fra andre kommuner, der aktuelt benytter plejefamilien	4	40
Den generelle godkendelse	10	100
Andet	1	10
I alt	10	-

Note: Der har været mulighed for flere svarmuligheder, hvorfor procenterne ikke summer til 100. Jammerbugt Kommune noterer under "andet", at der udføres notat vedrørende tilsyn i plejefamiliesagen.

Sorø Kommune har svaret, at de benytter informationer fra andre kommuner, som aktuelt benytter plejefamilien. Dette gælder dog alene i underretningssager og ikke generelt.

Der er specifikt spurgt til, om kommunerne har retningslinjer for at indhente oplysninger fra andre kommuner, som anvender anbringelsesstedet.

8 af de 10 spurgte kommuner har retningslinjer for dette, *jf. tabel 7.4*.

Tabel 7.4 Kommuner med retningslinjer for, at der skal indhentes oplysninger om plejefamilien fra andre anbringende kommuner

	Antal	Procent
Ja, kommunen har retningslinjer	2	20
Nej, kommunen har ikke retningslinjer	8	80
I alt	10	100

Note: De to kommuner er Aarhus og Vejle

Vejle Kommune har retningslinjer og bemærker, at indhentede oplysninger kan danne baggrund for tilsyn, som ligger udover det store årlige tilsyn.

7.1.3 Oplysningsgrundlag for det driftsorienterede tilsyn på opholdssteder og institutioner

Til brug for det driftsorienterede tilsyn med opholdssteder og institutioner, bruger alle kommunerne tidligere tilsynsrapporter og registreringer i tilbudsportalen. Den generelle godkendelse bruges af 8 kommuner, mens 7 kommuner anvender virksomhedsplaner. Halvdelen af de adspurgte kommuner bruger oplysninger om børn og unge fra egen eller anden kommune, jf. tabel 7.5.

Tabel 7.5 Oplysningsgrundlag for tilsynet

	Antal	Procent
Tidligere tilsynsrapporter	9	100
Oplysninger om de børn og unge som kommunen selv har anbragt på institutionen	5	55
Oplysninger om de børn og unge der er anbragt på institutioner i andre kommuner	5	55
Virksomhedsplaner	7	77
Registreringer i Tilbudsportalen	9	100
Den generelle godkendelse	8	88
Andet	4	44
Antal kommuner der har besvaret	9	-

Note: Der har været mulighed for flere svarmuligheder, hvorfor procenterne ikke summer til 100. Spørgsmålet er besvaret af de 9 kommuner, som fører tilsyn med opholdssteder og institutioner.

Der er spurgt specifikt ind til, om kommunerne har retningslinjer for at indhente oplysninger fra andre kommuner, som anvender anbringelsesstedet.

De 4 kommuner der har markeret "Andet" har bemærket, at oplysningerne kan være:

- Fokusaftaler

- Budget
- Tilstandsrapporter
- Oversigter over de anbragte børn og personalelister
- Klager fra anbringende myndigheder eller forældre
- Andre henvendelser om indhold i tilbuddet
- Magtindberetninger
- Spørgeskemaer, som sendes til opholdsstederne inden tilsynet
- Relevante referater
- De af stedet udarbejdede politikker

Silkeborg Kommune uddyber i interviewet:

"Vi har det princip hos os, at samarbejdet skal være styret af ét dokument. Så hvis der sker ændringer, så laver vi en ny godkendelse med det samme. Fordi vi hele tiden skal være sikre på, at dokumentet styrer vores tilsyn og vores samarbejde. Anbringende kommune skal kunne have tillid til, at barnet placeres rigtigt i forhold til stedets målgruppe og at den pædagogik, der er anført i godkendelsen, også er den de får på stedet." (Silkeborg Kommune)

2 ud af 8 kommuner har svaret, at de har retningslinjer, mens de resterende 6 kommuner ikke har retningslinjer for dette *jf. tabel 7.6.*

Tabel 7.6 Kommuner med retningslinjer for, at der skal indhentes oplysninger fra andre kommuner, som anvender anbringelsesstedet

	Antal	Procent
Ja	2	25
Nej	6	75
I alt	8	100

Note: Hørsholm Kommune fører ikke tilsyn med opholdssteder eller institutioner og har derfor ikke besvaret spørgsmålet. Greve har ikke besvaret spørgsmålet.

Aarhus Kommuner har retningslinjer for at indhente oplysninger fra andre kommuner og bemærker, at retningslinjerne er indarbejdet i et koncept om oplysninger fra samarbejdspartnere.

7.2 Udveksling af oplysninger mellem kommunerne

Ifølge servicelovens § 68 b har en kommune pligt til at underrette den stedlige kommune forud for en anbringelse, hvis anbringelsesstedet er beliggende i en anden kommune.

Serviceloven § 68 b. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted i overensstemmelse med handleplanen, jf. § 140. Samtidig med valg af anbringelsessted skal der tages stilling til barnets eller den unges skolegang. Er anbringelsesstedet beliggende i en anden kommune end barnets eller den unges opholdskommune, har opholdskommunen pligt til at underrette den stedlige kommune forud for anbringelsen.

7.2.1 Udveksling af oplysninger ved det personrettede tilsyn

Det er ikke altid, at kommunerne orienteres, når andre kommuner anbringer børn og unge i anbringelsessteder, som kommunen benytter. 4 kommuner oplyser, at de altid informeres, mens 5 andre kommuner ikke altid informeres, jf. tabel 7.7.

Tabel 7.7 Informeres kommunerne altid om, hvilke andre kommuner, som har anbragt børn og unge på anbringelsessteder, som kommunen benytter

	Antal	Procent
Ja, kommunen informeres altid	5	56
Nej, kommunen informeres ikke	4	44
I alt	9	100

Note: Jammerbugt og Silkeborg Kommuner har ikke besvaret, men har anført bemærkning til spørgsmålet i lighed med Hørsholm Kommune, som har svaret "Ja, kommunen informeres altid", hvorfor samme felt er markeret for Jammerbugt og Silkeborg Kommuner.

Silkeborg og Hørsholm Kommune informeres ikke altid, men bemærker, at de som oftest er bekendt med, når andre kommuner anbringer i plejefamilier, men at de ikke altid får at vide, hvis andre kommuner anbringer på de døgninstitutioner, som kommunerne anvender.

I Sorø Kommune er det et stort problem, som de forsøger at indgå aftaler omkring i det tværkommunale netværk.

Problematikken er også gældende, når andre kommuner anbringer på anbringelsessteder, som kommunen har generelt godkendt. Silkeborg Kommune uddyber i interviewet, at det for det meste fungerer, at anbringende kommune forespørger, når de ønsker et barn anbragt. Men der er også situationer, hvor Silkeborg først opdager efter anbringelsen, at det er sket.

"Hvis en anden kommune vil have et barn anbragt hos os, så er vi godkendelsesmyndighed, så de skal orientere os om det, inden de placerer et barn eller i

hvert fald lave en forespørgsel hos os. Og det fungerer nogen gange, og andre gange gør det ikke. (Silkeborg Kommune)

Silkeborg Kommune uddyber endvidere:

Vi bliver indimellem bekendte med, at nogen har placeret et barn i en plejefamilie, som vi har godkendt, uden at vi er blevet forespurgt om det. Det reagerer vi på med det samme. Når vi har ansvaret for at give godkendelsen, så har vi også ansvaret for at vurdere, hvad er der for et barn, der kan være de.” (Silkeborg Kommune)

Omvendt er det heller ikke i alle kommuner praksis at informere andre kommuner, når de selv anbringer uden for kommunen. To kommuner (Greve og Silkeborg) har retningslinjer for at informere andre kommuner, *jf. tabel 7.8*. De oplyser dog, at retningslinjerne vedrører information for så vidt angår plejefamilier, men det er ikke praksis, når der anbringes på institutioner.

Tabel 7.8 Kommuner med retningslinjer for at andre kommuner informeres om anbringelser uden for kommunen

	Antal	Procent
Ja, kommunen har retningslinjer for at informere andre kommuner	2	22
Nej, kommunen har ingen retningslinjer	7	78
I alt	9	100

Note: Morsø Kommune har ikke besvaret. Silkeborg Kommune har ikke besvaret, men har bemærket at de informere andre kommuner, hvorfor der er tilføjet en markering i ”Ja, kommunen har retningslinjer for at informere andre kommuner”.

Silkeborg og Greve Kommuner bemærker, at kommunen orienterer andre kommuner, når kommunen anbringer i plejefamilier, men ikke når der anbringes på institutioner.

Sorø Kommune bemærker, at det er et stort problem, som kommunen forsøger at løse via aftaler i det tværkommunale netværk.

Middelfart Kommune bemærker, at det ikke er skriftligt og derfor ikke fremgår af retningslinjer, men at det er en del af praksis i kommunen.

7.2.2 Udveksling af oplysninger – driftsorienteret tilsyn med opholdssteder og institutioner

De 9 kommuner med opholdssteder og institutioner modtager i de fleste tilfælde sjældent og i få tilfælde aldrig besked, hvis en anden kommune flytter et barn fra en af kommunens institutioner. Frederiksberg Kommunen får altid besked, hvis et barn flyttes fra en af kommunens opholdssteder og institutioner, *jf. tabel 7.9*.

Tabel 7.9 Modtager kommunen besked, hvis en anden kommune flytter et barn fra en af kommunens opholdssteder/institutioner

	Antal	Procent
Ja, altid	1	11
Ja, oftest	0	0
Ja, sjældent	6	67
Nej, aldrig	2	22
I alt	9	100

Kilde: Besvaret for de 9 kommuner, som fører tilsyn med opholdssteder og institutioner

Sorø Kommune bemærker i spørgeskemaet. *"Det er bestemt ikke kutyme, men selvfølgelig, hvis det drejer sig om en underretning."*

Vejle Kommune bemærker *"Vi får ikke besked fra anbringende kommune, men vi har oversigt over de anbragte børn og kan dermed følge, om der er stor eller mindre udskiftning af børn."*

Interviewkommunerne uddyber deres besvarelser i interviewene. Middelfart Kommune har ingen faste procedurer for at få besked, når en kommune af den ene eller den anden grund trækker et barn hjem fra et opholdssted,

"Det er ikke ret tit, at vi vil få det at vide pr. automatik. Heller ikke som tilsyn. Så det må være et "nej" til, at vi modtager besked, hvis en anden kommune flytter et barn fra et opholdssted." (Middelfart Kommune)

Hvis en anden kommune flytter et barn er det i Sorø Kommune ikke noget kommunen hører om, medmindre det er en decideret underretningssag.

"Det står i alle plejefamiliers godkendelser, at de skal meddele os, hvis der sker væsentlige ændringer. På opholdssteder har vi ikke det samme behov for at styre det, de kan bare styre deres pladser, og vi kan se det via tilbudsportalen om de har ledige pladser. Det er mere plejefamilier, hvor vi har brug for at vide, hvilke børn er der og hvorfor." (Sorø Kommune)

7.3 Generelt om informationsudveksling

7.3.1 Kommunerne efterlyser retningslinjer om konkret godkendte anbringelsessteder

Flere kommuner oplever, at der generelt er problemer med informationsudvekslingen mellem kommuner, når der bliver oprettet konkret godkendte anbringelsessteder. Her skal der ikke gennemføres driftsorienteret tilsyn.

Silkeborg Kommune savner især informationer, når en anden kommune opretter et såkaldt enkeltmandsprojekt, hvor et anbringelsessted godkendes til en enkelt anbragt.

"Vi har eksempler på, at leverandører af enkeltmandsprojekter ikke får ført og lavet budget og regnskab. Det er et kæmpe tema, og det skal de gøre på lige fod med et hvilket som helst andet opholdssted. Det er barnet, der isoleres i sommerhuse, som man kan diskutere hensigtsmæssigheden af, og at der ikke føres et ordentligt økonomisk tilsyn". (Silkeborg Kommune)

I Middelfart Kommune genkender man samme problematik. De efterlyser retningslinjer for, at kommunerne skal meddele, når der oprettes enkeltmandsprojekter i en anden kommune.

"En forpligtelse til at meddele kommunen, hvis man laver enkeltmandsprojekter i anden kommune – det ville være rart. Det at vi skal erfare, at der er tre enkeltmandsprojekter i Middelfart Kommune ved at læse døgnrapporten. Det er ikke så godt kollegialt samarbejde." (Middelfart Kommune)

Øvrige informationskanaler om tilsyn

Flere kommuner nævner, at de deltager i erfaringsudvekslingsgrupper på tilsynsområdet. Erfa-grupperne består typisk af de omkringliggende kommuner, som benytter samme anbringelsessteder.

Eksempelvis mødes de fynske kommuner fast to gange årligt og drøfter anbringelsesområdet. Her udveksles blandt andet oplysninger om tilsynet. Familieplejekonsulenten i Morsø Kommune, som er den eneste familieplejekonsulent i kommunen, holder sig blandt andet fagligt opdateret gennem sin erfa-gruppe.

8 Gennemgang af konkrete sager og tilsynsrapporter

8.1 Konkrete sager, hvor der er gennemført personrettet tilsyn

Ankestyrelsen har bedt de 5 interview kommuner om at indsende konkrete sager, hvor der er gennemført personrettet tilsyn. Kommunerne er bedt om at indsende den seneste sag, hvor kommunen har gennemført personrettet tilsyn med et barn anbragt i en plejefamilie og den seneste sag, hvor der er gennemført personrettet tilsyn med et barn anbragt på et opholdssted/institution. Der er således modtaget i alt 10 sager.

Det har ikke været formålet med sagerne at vurdere, om kommunernes afgørelser i sagerne har været i overensstemmelse med regler og Ankestyrelsens praksis. Sagerne indgår udelukkende for at beskrive, hvordan tilsynet fremgår af kommunernes sagsakter herunder anledning til tilsynsbesøget, hvem der var til stede ved besøget, børnesamtalen mv.

Nedenfor er beskrevet udvalgte sagseksempler.

8.1.1 Sagseksempler: Tilsynsbesøg med barn anbragt i plejefamilie

Eksempel 1

To søskende på 14 og 15 år er anbragt i en plejefamilie. De har været tilknyttet plejefamilien, siden de var små – først i aflastning og siden som anbragte. Der har tidligere været problemer med ferieplanlægning med biologisk mor, så plejeforældre beder om besøg af sagsbehandler for at planlægge ferie. Der aftales to datoer for besøg (med én dags mellemrum). Sagsbehandler afholder børnesamtale med de to drenge hos plejefamilien den første dag.

Det fremgår tydeligt i journalen, at der afholdes børnesamtale hos plejefamilien. Efter en beskrivelse af, hvad der er talt om, fremgår det af journalen:

"... Vi har aftalt, at jeg kommer igen om ½ år og hører, hvordan det går. Har de brug for at tale med mig inden, kan de tale med [plejeforældrene] om, hvordan de kommer i kontakt med mig. Min vurdering er, at begge drenge trives, og de er begge meget søde og høflige under vores samtale."

Den efterfølgende dag holdes der ifølge journalen et opfølgingsmøde, hvor sagsbehandler, plejeforældrene og biologisk mor deltager. Ferieplanlægningen fastlægges og handleplanerne gennemgås uden ændringer.

Tilsynsbesøget aftales på plejeforældrenes initiativ, og anledningen er planlægning af ferie. Der afholdes børnesamtale med børnene. Det fremgår ikke af journalen, om der er andre til stede end drengene ved samtalen. Det fremgår heller ikke, om børnene er tilbudt en bisidder i forbindelse med samtalen.

Eksempel 2

En dreng på 10 år med handicap bliver anbragt i plejefamilie i januar. Der afholdes møde mellem forvaltning og plejeforældre i marts, hvor praktiske detaljer omkring plejeforholdet drøftes. Her gør plejeforældre opmærksom på, at der skal afholdes opfølgingsmøde på anbringelsen senest 3 måneder efter anbringelsen. Dette møde afholdes i maj – 5 måneder efter anbringelsen. Der ses ikke at være udarbejdet en § 140 handleplan.

Af journalen fremgår det, at opfølgingsmødet sker med deltagelse af plejeforældre, biologisk mor og familierådgiver. Der ses ikke at være afholdt børnesamtale, og der foreligger ingen begrundelse for, at samtalen ikke er afholdt. Der er således ikke tale om et reelt tilsynsbesøg.

Eksempel 3

En dreng på 7 år har været anbragt uden samtykke, siden han var spæd. Sagen skal genbehandles i Børn og unge-udvalget i januar 2011. Det fremgår af journalen, at der afholdes hjemmebesøg med børnesamtale umiddelbart inden mødet i Børn og unge-udvalget. Dette er således foranledningen til besøget. Det fremgår af journalen:

"...han svarer på de stillede spørgsmål, så godt han kan. Han er glad for spil, ... Han begrænses i brugen af disse spil. Han trives i plejefamilien er glad for skolen og specielt SFO..."

Det fremgår ikke, at rådgiveren har forholdt sig til handleplanen. Kommunen oplyser til Ankestyrelsen, at der er gået 2 år siden sidste tilsynsbesøg.

8.1.2 Sagseksempler: Tilsynsbesøg med barn anbragt på opholdssted/institution

Eksempel 1

En ung pige på 16 år med borderlinediagnose har været anbragt på et socialpædagogisk opholdssted siden februar 2009. Pigen og familien har siden pige var helt lille modtaget støtte. Der er ført en udførlig journal i sagen, som er præget af mange begivenheder.

Af journalen fremgår, at der afholdes statusmøde på opholdsstedet i juni 2011. Kommunen oplyser, at seneste tilsynsbesøg er foretaget to måneder forinden – i april måned. Det fremgår af journalen, at dette møde i april er foranlediget af pigen selv. Pigen ønsker at flytte i "egen lejlighed" (værelse tilknyttet et andet opholdssted). Det er udgangspunktet for det aktuelle statusmøde.

Der afholdes ikke en egentlig børnesamtale, hvor der tales alene med pigen. Pigen deltager i statusmødet på lige fod med ledere af opholdsstedet og biologisk far.

Eksempel 2

En dreng på 12 år med store følelsesmæssige vanskeligheder er anbragt på et behandlingshjem. Det fremgår af journalen, at der afholdes et statusmøde på institutionen, hvor kontaktpædagog, institutionens socialrådgiver og biologisk mor deltager. Institutionen har inden statusmødet udsendt en statusrapport. Det fremgår endvidere, at

" [Drengen] deltager de sidste 10 minutter af mødet. På mødet gennemgår vi statusrapporten. .. Ut. havde forinden mødet haft en samtale med [drengen]."

Samtalen, hvor der tales alene med drengen, beskrives i journalnotat fra besøget, men det fremgår ikke klart, at der er tale om en børnesamtale. Drengen fjoller lidt og siger, at det er kedeligt at bo på institutionen. Han vil gerne hjem og bo hos sin mor. Det fremgår, at sagsbehandleren spørger ind til hans dagligdag på institutionen, hvorefter det fremgår, at drengen fortæller livligt, om de ting der sker.

Det fremgår endvidere af journalen, at drengen efter statusmødet har ønsket endnu en samtale med sagsbehandleren. Referat fra denne samtale i slutningen af juni er gengivet i journalen. Drengen giver igen udtryk for, at han ikke er glad for at være på institutionen og gerne vil hjem. Sagsbehandleren forklarer drengen, at det ikke kan lade sig gøre. Det aftales, at der holdes et møde med drengen og mor efter sommerferien.

Sagen er et eksempel på, at der bliver fulgt op på drengens ønske om en egentlig børnesamtale. Her er der fokus på barnets trivsel.

Eksempel 3

Tre søskende er anbragt på et socialpædagogisk opholdssted i en anden kommune end handlekommune. Moderen til børnene bliver bekymret for børnenes trivsel, og handlekommunen planlægger og afholder to børnesamtaler med alle tre børn. Dette sker i januar og februar. Børnene ønsker, at samtalen foretages på rådhuset og ikke på anbringelsesstedet, da de er bange for, at lederen af opholdsstedet/personalet lytter til samtalen. Børnene fortæller om forholdene på stedet, herunder at der er mange regler og begrænsninger, som de har svært ved at se meningen med.

Journalen beskriver indholdet af børnesamtalerne i detaljer og er fulgt op af kommunens vurdering af samtalen.

Børnesamtalerne følges op af et besøg på opholdsstedet (godkendende kommune er ikke involveret på daværende tidspunkt), hvor lederen forelægges udsagn fra børnene. Lederen kan ikke genkende børnenes udsagn.

Sagen drøftes internt i handlekommunen, som beslutter at indhente udefrakommende supervisor til vurdering af sagen. Det besluttes i slutningen af marts, at børnene skal flytte fra anbringelsesstedet. Børnene flyttes til en akutplejefamilie i starten af april.

Sagen er eksempel på, at kommunen har handlet på baggrund af børnesamtaler. Kommunen har ved uddybende interview oplyst til Ankestyrelsen, at der ikke har været løbende kontakt til den godkendende kommune. Kommunen har imidlertid efter interviewet informeret om, at de har kontaktet godkendende kommune om årsag til flytning. Godkendende kommune har reageret på henvendelsen.

8.1.3 Ankestyrelsens samlede indtryk af sagerne

Det overordnede indtryk af sagerne er, at der er stor variation i forhold til, hvordan tilsynet er dokumenteret i sagen. På trods af det relativt lave antal sager (10 sager) er flere af problemstillingerne i sagerne gennemgående.

I de tilfælde, hvor der gennemført børnesamtale i forbindelse med tilsynet, er denne dokumenteret i kommunens journal. I nogle tilfælde er det udførligt beskrevet, hvad der er snakket med barnet om, og hvad barnet har svaret. I de fleste sager er det imidlertid alene noteret, at der er afholdt en børnesamtale.

Der er også tilfælde, hvor det ikke ses dokumenteret, at der er afholdt en samtale med barnet/den unge.

Børnesamtalen er i de fleste tilfælde afholdt på anbringelsesstedet, men i et enkelt tilfælde, har børnene ikke ønsket dette, da årsagen til samtalen netop var uoverensstemmelser med lederen på opholdsstedet. De var bekymrede for, at lederen eller personalet kunne overheøre deres samtale.

I ingen af sagerne fremgår det, at barnet/den unge er tilbudt en bisidder inden samtalen afholdes.

Anledning til tilsynsbesøg og børnesamtale er i de fleste af sagerne en konkret problemstilling og ikke et planlagt tilsynsbesøg. Der kan nævnes følgende anledninger til tilsynsbesøg i de indsendte sager:

- ønske fra plejeforældre, som har brug for hjælp til dialog med biologisk mor
- ønske fra ung, der ønsker at flytte på eget værelse
- 3 måneders opfølgning på anbringelse
- Generel opfølgning på anbringelsen
- Opfølgning i forbindelse med overgang til efterværn
- Børnesamtale inden forelæggelse for børn og unge-udvalget

Tilsynsbesøget ses således sjældent at være planlagt alene med tilsyn for øje. Den kontakt, som sker i andre forbindelser, opfattes af kommunerne som et personrettet tilsyn.

Det kan give en risiko for, at formålet med tilsynet "forsvinder" i løsningen af andre problemer. I samtalen med barnet/den unge bliver omdrejningspunktet den konkrete problemstilling og ikke på barnets generelle trivsel. Der mangler således en "tilsynskonklusion" på børnesamtalen – det vil sige, hvor sagsbehandleren forholder sig til og foretager en faglig vurdering af barnets/den unges trivsel, og om der eventuelt er signaler på mistrivsel.

Desuden kan det give en risiko for, at sagsbehandlerens forberedelse af tilsynet, hvor der for eksempel indhentes oplysninger fra skole/institution, netværk mv., bliver mangelfuld.

8.1.4 Kommunernes refleksion over problematikker i relation til det personrettede tilsyn

Tilsyn i forhold til generel opfølgning

Ankestyrelsens indtryk fra gennemgangen af de konkrete sager er fulgt op af interview med de 5 interview kommuner (Middelfart, Silkeborg, Sorø, Hørsholm og Morsø)

Flere af interviewkommunerne er enige i, at der ikke i alle tilfælde skelnes mellem tilsyn og generel opfølgning på handleplanen. Der er ikke en skarp opdeling.

Middelfart Kommune beskriver problematikken med at adskille tilsyn med øvrig sagsbehandling således:

"Når rådgiverne er i kontakt med barnet løbende, så er det jo også for at høre om deres dagligdag fungerer, og i det ligger der noget tilsyn. Så det er svært kun at dele tilsyn op og så sige, nu tager vi tilsynshatten på." (Middelfart Kommune)

Sorø Kommune ser adskillelsen mellem tilsyn og øvrig opfølgning ved, at der ved tilsynet skal gennemføres en børnesamtale. Børnesamtalen er imidlertid den samme uanset, om den afholdes som led i tilsyn eller som led i ændring af foranstaltning. Børnene vil ikke kunne adskille, hvad der er tilsynsbesøg.

"Det er en lang arbejdsproces, tilsynet er en integreret proces. Det er netop, fordi det ligger hos sagsbehandleren. Andre kommuner har valgt at have familiekonsulenter til at føre tilsynet, og så er det forskelligt, om det er tilsyn eller sagsbehandler, der kommer ud. Det er nok fordi, vi har lagt tilsynet hos sagsbehandleren, at det ikke er så tydeligt, hvornår der er tilsyn. Vi synes, at så er der fokus på barnet og børnesamtalen." (Sorø Kommune)

Morsø Kommune erkender, at sagsbehandlerne har for lidt fokus på det egentlige tilsyn med de anbragte børn. Det vil der blive rettet op på. Blandt andet planlægger kommunen at udarbejde retningslinjer for tilsynet.

"Vi planlægger at udarbejde retningslinjer, så vi alle sammen har det samme skema eller de samme overskrifter, så vi er sikre på, at det er det samme, vi gør." (Morsø Kommune)

Dokumentation på tilsynet i barnets journal

Kommunerne er opmærksomme på, at det ikke fremgår tydeligt i den konkrete sag, hvornår der har været tale om et egentlig tilsynsbesøg. Silkeborg Kommune foreslår selv, at det på en simpel måde kan tydeliggøres ved overskrifter i barnets journal om, hvornår der er tale om tilsynsbesøg samt i højere grad dokumentere indholdet af børnesamtalen.

8.2 Tilsynsrapporter fra driftsorienteret tilsyn i en plejefamilie

Ankestyrelsen har modtaget den seneste tilsynsrapport fra hver af de 5 interviewkommuner, hvor der senest er gennemført driftsorienteret tilsyn i en plejefamilie. Der er således modtaget i alt 5 tilsynsrapporter.

Det skal bemærkes, at Ankestyrelsen ikke har bedt om plejefamiliens generelle godkendelse, så det er udelukkende materialet, som er udarbejdet i forbindelse med og efter det driftsorienterede tilsynsbesøg, der er indsendt og gennemgået.

Kommunerne oplyser i stort set alle rapporter, at der er tale om det årlige driftsorienterede tilsynsbesøg i plejefamilien. Alle besøg er anmeldte. Omfanget af tilsynsrapporterne ligger på mellem 2 og 4 sider og har karakter af mere eller mindre strukturerede referater fra tilsynsbesøgene.

Ved tilsynsbesøgene deltager begge plejeforældrene, og ved et enkelt tilsynsbesøg deltager alene plejemor. Der er ikke samtale med de anbragte børn eller biologiske børn ved nogen af tilsynsbesøgene.

I et enkelt tilfælde er det dokumenteret, at tilsynsrapporten har været i høring hos plejefamilien.

Tilsynsrapporterne fra de driftsorienterede tilsyn i plejefamilier viser generelt, at den tilsynsførendes faglige vurdering er meget kortfattet. Nedenstående to eksempler viser den tilsynsførendes opsummerende konklusion.

Eksempel 1

En tilsynsrapport beskriver samtalen med plejeforældrene, hvor plejeforældrene fortæller om den aktuelle situation med plejebørnene, børnenes problematikker og hvordan

plejeforældrene håndterer dem, hvordan familien i øvrigt er påvirket af at have plejebørn, samarbejde med skole, myndigheder, institutioner samt biologisk forældre.

Referat fra samtalen afsluttes med den tilsynsførendes opsummerende vurdering af samtalen:

"Vurdering: Plejefamilien arbejder fortsat stabilt og engageret med plejeopgaven"

Eksempel 2

En anden tilsynsrapport, som også følger en fortrykt skabelon/spørgeguide, når rundt om mange emner. Ved den afsluttende faglige vurdering har tilsynsførende følgende bemærkning:

"Der er fortsat intet i vejen for, at familien ikke fortsat kan have disse tre drenge i døgnpleje"

8.2.1 Ankestyrelsens indtryk af tilsynsrapporterne

Ankestyrelsens samlede indtryk af tilsynsrapporterne er, at der bliver indsamlet mange oplysninger ved tilsynsbesøget.

I mange tilfælde har tilsynsrapporterne dog mere karakter af et referat, hvor der ikke foretages en efterfølgende vurdering af tilsynsbesøget. Der mangler refleksion og faglig vurdering af forholdene i plejefamilien, og om plejefamilien fortsat lever op til godkendelsen. Som det fremgik af ovenstående eksempler, er den tilsynsførendes afsluttende faglige vurdering i disse sager meget kort og mangelfuld.

Enkelte kommuner har en skabelon for, hvilke punkter, der skal gennemgås ved tilsynsbesøget. En enkelt kommune har i skabelonen ligeledes tilføjet tekst til tilsynsførende, så det er klart, hvad der skal spørges ind til. Det vurderes som en hjælp til tilsynsførende og giver en ensretning af tilsynet.

Følgende oplysninger indsamles:

- Oplysninger om plejefamilien (familiemedlemmer, nuværende plejeopgaver mv.)
- Ansættelsesforhold/arbejdstid og opgavens karakter
- Sygdom/medicin/alkohol/stoffer
- Strafforhold og økonomiske forhold
- Kriser
- Trivsel i plejefamilien
- Samarbejdet med forældrene, kommune og øvrige samarbejdsparter
- Plejefamiliens udsagn om, hvad der ville lette deres arbejde
- Supervision/støtte
- Opsamling/evt. problemstillinger, der skal afklares
- Opkvalificering
- Løn/vederlagsforhandling

- Familieplejekonsulentens vurdering af plejefamilien

Ved det sidste punkt beskriver hjælpeteksten for eksempel, at det skal vurderes, om godkendelsen svarer til den aktuelle, om plejefamilien fortsat lever op til det faglige indhold, som de er godkendt til, om plejefamiliens ressourcer er formindsket eller forøget.

8.3 Tilsynsrapporter fra driftsorienteret tilsyn på opholdssted/døgninstitution

De 5 interviewkommuner har fremsendt fire tilsynsrapporter¹¹. De fremsendte tilsynsrapporter fra driftsorienterede tilsynsbesøg på opholdssteder varierer i omfang og indhold. Tilsynsrapporternes omfang og indhold lader umiddelbart til at afhænge af opholdsstedets samt kommunens størrelse. Alle tilsynsbesøg er anmeldte. Ved alle tilsynsbesøg har der deltaget to tilsynsførende.

En kommune har en meget grundig dokumentation for tilsynet, som kommer rundt om alle de lovpligtige forhold. Der er efterfølgende udarbejdet et internt notat af de tilsynsførende, som beskriver de tilsynsførendes efterfølgende overvejelser, temaer til næste tilsynsbesøg samt en konklusion på tilsynsbesøget.

Ankestyrelsen bemærker, at de tilsynsførende beskriver forhold, som "giver en nysgerrighed", men at der ikke konkluderes på, om forholdene bør give anledning til reaktion fra kommunens side. Dog oplyser kommunen, at forholdene vil indgå som tema ved efterfølgende tilsynsbesøg, der skal afholdes 4 måneder efter aktuelle tilsynsbesøg.

"Indretningen er der ikke gjort så meget ud af, så man kan have svært ved at se, hvem der bor i huset. Badeværelset er ikke rent, og der er ikke håndklæde, man kan bruge efter toiletbesøg. Det virker således ikke så hjemligt – men hvad kendetegner et hjem?"
(uddrag fra tilsynsførendes opsummering på tilsynsbesøg)

Der er i de fleste tilfælde afholdt en gruppesamtale med børn og unge anbragt på opholdsstedet.

Eksempel på samtale med børn anbragt på anbringelsesstedet

En kommune har sendt en tilsynsrapport, som konkluderer på et uanmeldt besøg og et anmeldt besøg på et mindre opholdssted med fire anbragte børn. Det anmeldte tilsynsbesøg omfattede en samtale med to børn på 9 år. Det fremgår af tilsynsrapporten, at børnenes oplevelse af følgende temaer blev drøftet med børnene:

- Inddragelse i hverdagen
- Kost og motion
- Aktiviteter

¹¹ Hørsholm Kommune fører ikke tilsyn med opholdssteder eller døgninstitutioner

- Kontakt med familie
- Regler på opholdsstedet
- Magtanvendelse
- Ris og ros til opholdsstedet

Det fremgår endvidere, at børnene er forklaret om høring af tilsynets konklusioner.

8.3.1 Ankestyrelsens indtryk af tilsynsrapporterne

Det er Ankestyrelsens samlede indtryk, at det driftsorienterede tilsyn med opholdssteder er mere formaliseret og systematiseret end driftstilsynet i plejefamilier. Der foretages i højere grad en vurdering af oplevelserne, end det er tilfældet for tilsynet i plejefamilier.

Vurderingerne forholder sig i flere tilfælde til, om børnegruppen tilhører stedets godkendte målgruppe, om det pædagogiske arbejde tilrettelægges målrettet i forhold til målgruppen og at personalets faglige og personlige kvalifikationer matcher målgruppens behov.

8.4 Samlet vurdering

Gennemgangen af de konkrete sager sammenholdt med kommunernes besvarelse om retningslinjer for tilsynet og uddybning af praksis giver anledning til følgende samlede vurdering:

Kommunerne er bevidste om de udfordringer, som er i forhold til at føre tilsyn. De undersøgte kommuner har i større eller mindre omfang retningslinjer for, hvordan opgaven skal løses i kommunen. Sagsgennemgangen efterlader imidlertid et indtryk af, at der ikke i alle tilfælde er samme systematiske tilgang til tilsynsopgaven, som kommunerne og deres retningslinjer giver udtryk for.

For det personrettede tilsyn gælder, at det er uklart, hvornår der er gennemført et personrettet tilsyn, og hvornår der er tale om generel opfølgning i anbringelsessagen. Der er i lovgivningen ikke en klar adskillelse mellem det personrettede tilsyn og den generelle opfølgning, men tilsynet mister fokus, når der i sagsbehandlingen fokuseres på andre konkrete problemstillinger end selve tilsynet med barnet/den unge.

Kommunerne ser deres tilsynsforpligtelse opfyldt, når de har talt med det anbragte barn i anden konkret sammenhæng, eller hvor der er afholdt et opfølgningsmøde med biologiske forældre, plejeforældre/personale.

Tilsynsrapporterne fra de driftsorienterede tilsyn i plejefamilier er præget af manglende eller mangelfulde faglige vurderinger og refleksioner, om for eksempel plejefamilien lever op til den generelle godkendelse.

For så vidt angår de indsendte tilsynsrapporter fra tilsynsbesøg på opholdssteder afsluttes de i højere grad af en faglig vurdering end det er tilfældet for driftstilsyn med plejefamilier.

Kommunernes tilsyn med anbringelsessteder og anbragte børn og unge

Marts 2012

Ankestyrelsen

BILAG

Bilag 1 Metode for dataindsamling

1.1 Undersøgelsens omfang og udvælgelse af kommuner

Ti kommuner er udvalgt til at besvare spørgeskemaer om retningslinjer og organisering af det driftsorienteret tilsyn for plejefamilier og opholdssteder/institutioner samt det personrelateret tilsyn for børn og unge anbragt uden for hjemmet.

De ti kommuner er tilfældigt udvalgt blandt alle landets kommuner¹² og således, at hver region er repræsenteret med to kommuner. Følgende ti kommuner er valgt: Frederiksberg, Hørsholm, Greve, Sorø, Middelfart, Vejle, Silkeborg, Aarhus, Morsø, Jammerbugt.

De ti kommuner havde ultimo 2010 1.526 børn og unge anbragt uden for hjemmet, hvilket svarer til ca. 12 procent af alle børn og unge anbragt uden for hjemmet i Danmark. Undersøgelsen er således foretaget i et udsnit af kommuner og afdækker således alene, hvordan de ti kommuner har valgt at organisere tilsynet med anbringelsessteder og børn og unge anbragt uden for hjemmet.

Der er gennemført supplerende interviews i 5 af de 10 kommuner. Der er valgt en kommune i hver region, hvor der er taget højde for kommunestørrelse og socioøkonomisk sammensætning.

---

¹² Dog undtaget de fire ø-kommuner Fanø, Læsø, Samsø og Ærø.

1.2 Metode

Undersøgelsen bygger på et datagrundlag, som er indsamlet dels via et spørgeskema i de 10 kommuner dels ved kvalitative interviews med 5 af de 10 kommuner. Herudover er hver af de 5 interviewkommuner bedt om at indsende konkrete sager, hvor der er gennemført personrettet tilsyn samt tilsynsrapporter fra driftsorienterede tilsyn.

Rapporten er udarbejdet i samarbejde med Ankestyrelsens børnekontor. Herudover har VISO og Vejle Kommune bidraget med sparring i forhold til spørgsmål i spørgeskema og interviewguide.

1.3 Spørgeskema

De 10 kommuner har besvaret tre forskellige spørgeskemaer om henholdsvis det personrettede tilsyn, det driftsorienterede tilsyn med plejefamilier og det driftsorienterede tilsyn med opholdssteder og institutioner.

Emnerne for alle tre spørgeskemaer har været følgende:

- retningslinjer for tilsynet
- organisering af tilsynet
- omfang og indhold af tilsynet
- opfølgning på tilsyn
- systematisering af tilsyn

Det har til alle spørgsmål været muligt for kommunerne at uddybe besvarelsen. Det har en del kommuner benyttet sig af. Disse bemærkningsfelter indgår til at kvalificere den kvantitative besvarelse.

Spørgeskemaerne er besvaret i perioden ultimo august 2011 til medio september 2011. Spørgeskemaerne er offentliggjort i sammenhæng med denne rapport.

1.4 Interview

De 5 interviews er gennemført som semistrukturerede interview med udgangspunkt i en interviewguide. Temaerne for interviewguiden har været en uddybning af spørgeskemabesvarelsen med fokus på følgende områder:

- Organisering/planlægning af tilsyn
- Omfang og indhold af tilsyn
- Opfølgning på tilsyn
- Udveksling af oplysninger
- Barrierer for tilsyn/best practice

Herudover er de konkrete sager samt tilsynsrapporter drøftet, jf. afsnit nedenfor om konkrete sager og tilsynsrapporter.

Interviews er gennemført med ledere og tilsynsførende for henholdsvis det personrettede tilsyn og det driftsorienterede tilsyn. Interviews har fundet sted i slutningen af september 2011.

Interviewkommunerne har inden offentliggørelse af denne rapport fået mulighed for faktisk gennemgang af de for kommunen relevante afsnit i rapporten (afsnit om organisering) samt citater.

1.5 Konkrete sager og tilsynsrapporter

De 5 interviewkommuner er bedt om at udvælge sager, hvor der er gennemført personrettet tilsyn. Sagerne er tilfældigt udvalgt efter følgende kriterier:

- den seneste sag, hvor der er gennemført personrettet tilsyn med et barn eller en ung anbragt i plejefamilie
- den seneste sag, hvor der er gennemført personrettet tilsyn med et barn eller unge anbragt på et socialpædagogisk opholdssted eller en døgninstitution

Sagerne er ikke vurderet ud fra en juridisk vinkel, det vil sige, at Ankestyrelsen har ikke taget stilling til, om afgørelserne i sagerne er truffet i overensstemmelse med lovgivning og praksis. Gennemgange er alene anvendt til at illustrere, hvordan tilsynet er dokumenteret i kommunerne sagsakter.

De 5 interviewkommuner er ligeledes bedt om at indsende de seneste tilsynsrapporter, hvor der er gennemført driftsorienteret tilsyn i henholdsvis en plejefamilie og på et opholdssted/institution.

Der er således modtaget 10 sager, hvor der er gennemført personrettet tilsyn samt 5 tilsynsrapporter fra tilsyn med en plejefamilie og 4 tilsynsrapporter fra driftsorienteret tilsyn med opholdssteder/institutioner. Hørsholm Kommune fører som den eneste af interviewkommunerne ikke tilsyn med opholdssteder/institutioner.

1.6 Ankestyrelsens hjemmel til at gennemføre undersøgelser

Af § 82 i Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område fremgår det, at *"Kommunalbestyrelserne, regionsrådene, beskæftigelsesankenævne og de sociale nævn har pligt til at tilvejebringe og indsende statistiske oplysninger mv. som socialministeren anmoder om."* Denne undersøgelse er gennemført efter opdrag fra socialministeren.

Endvidere har Ankestyrelsen egen lovhjemmel til at gennemføre undersøgelser, jf. Bekendtgørelse om retssikkerhed og administration på det sociale område:

§ 68. *Kommunerne og regionerne har pligt til at medvirke med oplysninger til Ankestyrelsen og Socialstyrelsen ved særlige undersøgelser mv. Der medtages*

oplysninger om private, samt frivillige foreninger mv., der udfører opgaver på det sociale område, som de særlige undersøgelser vedrører. Endvidere medtages i fornødent omfang vurderinger af og beslutninger om den fremtidige udvikling.

Stk. 2. Ankestyrelsen og Socialstyrelsen udsender tilbagemeldinger til de kommuner og regioner, der har deltaget.